

Abstract:

The use of Islamic symbols in metal music has, until now, been a rare phenomenon. A few years ago, some black metal-bands in Istanbul started using Islamic symbols in both their artwork and lyrics, often in an anti-Islamic fashion. Although research on metal music is well established, little has been done on the relationship between black metal and Islam. This thesis explores the relationship between Islam and Black Metal music in Istanbul. Based on lyrical and visual analysis, fieldwork and in depth-interviews and analyzed with theories about subcultures, identity, resistance and social semiotics, it aims to offer a wider knowledge about which symbols are used, in what context they are used, and why they are used.

I argue that, Islam and the usage of Islamic symbols, plays a significant role in these bands construction of a “true” black metal identity. This identity articulates as a “fight against Islam”, which besides from appealing to traditional black metal esthetics, could be a reflection of contemporary Turkish politics.

Keywords: *Black metal, Islam, Turkey, Subculture, Identity, Resistance, Blasphemy*

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 En problematisering av "islam" och religionsbegreppet.....	4
1.2 Syfte och problemformulering	5
1.3 Material och metod.....	6
1.3.1 Fältobservation	6
1.3.2 Intervjuer.....	8
1.3.3 Text och bild.....	10
1.4 Disposition	11
1.5 Urval och avgränsningar	11
2 Black Metal	13
2.1 Black metal: en (kort) historisk översikt.....	13
2.2 Religiös representation i text, ljud och bilder i black metal.....	14
2.3 Black metal i Turkiet.....	15
2.3.1 The "Satanic Scare" och metal som föremål för kontrovers i Turkiet	16
3 Den turkiska kontexten	18
3.1 AKP.....	18
3.2 Artikel 216 och blasfemi i Turkiet	19
4 "Anti-islam devastation": islam i text, bild och motstånd	22
4.1 Representation av islam i text	22
4.2 Muslimska representation i bild.....	28
4.3 Summering av bild och text, samt analys.....	29
4.4 Islams funktion i turkisk black metal	31
4.4.1 Katharsis och black metal som "redskap".....	32
4.5 Islams betydelse för identitet och autenticitet.....	34
4.6 Satan och Satanism.....	37
4.7 "I hate Islam but I'm okey with Alevis".....	39
4.8 Kampen mot islam och motstånd inom subkulturer.....	44
4.9 Återknytning till frågeställningarna och slutdiskussion.....	51
Referenslista	53
Bilaga 1	60
Bilaga 2	61

Tack

Jag vill ta tillfället i akt och tacka svenska forskningsinstitutet i Istanbul (FRII) samt 99-fonden för Islamologi i Lund, för de stipendier jag erhöll i samband med mitt fältarbete. Utan dessa hade denna uppsats inte varit möjlig.

1 Inledning

Det har fram tills nu varit ett sällsynt fenomen att använda sig av etablerade islamiska symboler i metal. Sprunget ur en kristen kontext, har black metal i Turkiet framförallt använt sig av kristen och allmän abrahamitisk symbolik. Detta är nu på väg att förändras. För fyra år sedan började några black metal-band i Istanbul att inkorporera islamiska symboler i sina texter och skivomslag, ofta med ett anti-islamiskt budskap. Även om metal är ett etablerat forskningsämne, så finns det lite skrivet om förhållandet mellan islam och just black metal.¹ Denna uppsats är troligtvis en av de första att utforska detta förhållande.

Ända sedan metal-musiken såg dagens ljus i början av 1970-talet har musikstilen och dess utövare blivit anklagade för att demontera moral samt förespråka anarkism och satanism. En subgenre som, kanske mer än andra, stått i rampljuset är black metal. Beträktad som en av de mest extrema subgenrerna kännetecknas black metal bland annat av growl-sång², blastbeat³, corpsepaint⁴ samt ett flitigt användande av ockulta och anti-kristna symboler, som inverterade kors, pentagram och satanssymboler. Genren fick stor medial uppmärksamhet under 1990-talet då medlemmar från de norska banden Mayhem och Burzum var involverade i ett antal mordfall och kyrkobrännningar. Black metal associeras därför ofta med en kamp mot religion. Genrens betoning av det ockulta samt användandet av religiösa symboler gör det till ett aktuellt ämne i studiet av religion och hur religion förstås, uppfattas och används av olika aktörer i samhället.

I de flesta europeiska länder är metal i allmänhet inte längre särskilt kontroversiellt, men det samma går inte att säga om black metal. Än idag är genren en källa för debatt, inte minst för

¹ För mer forskning om metal, se Weinstien 2000; Walser 2014; Waksman 2009; Bayer 2009.

² En gutturalt skrikande sångstil (min definition).

³ Ett tekniskt krävande trumkomp där varje åttondel spelas på virveln med den ena handen medan den andra genomföra samma komp på en annan komponent av trumsetet, oftast en cymbal av något slag (min definition).

⁴ Corpsepaint är en vit och svart ansiktsmålning som ofta används av black metal-musiker. Sminkningen skapar en effekt av se ut som en demon eller ”död” i ansiktet. Exempel på band som använder det är Behemoth; Dimmu Borgir; Gorgoroth; Immortal.

kristna. Exempelvis har det polska bandet Behemoths spelningar möts med motstånd och stundtals stoppats av den katolska kyrkan i Polen.⁵ I Turkiet har alla metal-genrer varit en källa till kontrovers. Dock har en viss normalisering skett det senaste årtiondet.⁶ Men black metal som medvetet provokativ, blasfemisk och gränsöverskridande konst, har ingen självklar arena i nuvarande Turkiet. Det innebär att jag studerar ett relativt nytt fenomen.

Det finns idag en hel del litteratur skrivet om black metal. Tidningar, biografiska översiktsverk och akademiska skrifter har gjort black metal till ett välkänt fenomen och ett etablerat forskningsområde.⁷ Däremot har det, som nämnts ovan, knappt bedrivits forskning om black metal i muslimsk miljö eller om förhållandet mellan black metal och islam. En av de akademiker som forskat länge om islam och metal är Mark LeVine, men hans bok *Heavy Metal Islam* (2008) behandlar inte black metal. Ett undantag är Pierre Hecker som i sin bok *Turkish Metal – Music, Meaning, and Morality in a Muslim Society* (2012) inkluderar ett kapitel om den turkiska black metal-scenen. Heckers bok är ett viktigt och sällsynt bidrag till kunskapen om metal i Turkiet, och är därför också min primära litteraturreferens. I sitt kapitel om black metal uppmärksammar Hecker en förändring i hur den turkiska black metal-scenen använder sig av islamiska symboler. Från att tidigare varit ett i princip obefintligt fenomen har band bland annat börjat ”göra försök med att invertera halvmånen”.⁸ Hecker påpekar i konklusionen av kapitlet att mer forskning på området är nödvändigt.⁹

1.1 En problematisering av ”islam” och religionsbegreppet

I den black metalmiljön jag rörde mig i fick orden religion och islam påfallande specifika betydelser. Religion och islam förknippades med förtryck och intolerans. Islam tillskrivs majoritetssamhället vilket via regeringen, skolor och vanliga medborgare försöker att kontrollera och påverka människors sätt att leva. Ett talande citat i sammanhanget är:

Black metal and Satanism is encouraging people to live how you want to live instead of religion, because religion is like "oh you should live in this way if you

⁵ Hartmann 2014-10/6.

⁶ Se avsnittet ”The "Satanic Scare" och metal som kontrovers i Turkiet”.

⁷ För mer om black metal, se Patterson 2013; Granholm 2011; Phillipov 2011; Moynihan & Soderlind 2003; Olson 2013.

⁸ Hecker 2012, s. 137-142.

⁹ Hecker 2012, s.142.

*want to go to heaven" so "you should do this and you should not do this" there are strict rules.*¹⁰

Vidare menade mina informanter att religiöst våld var ett typiskt uttryck för religion, snarare än ett undantag. Det är med bakgrund av den här religionsförståelsen begreppen ”anti-religion” och ”anti-islam” skall förstås som ett uttryck för motstånd och kritik. Turkiska alevier och sufier förknippas inte med islam och inkluderas därför inte i de anti-religiösa begreppen utan mina informanters förståelse av islam grundar sig på en turkisk sunni-praxis vilket man upplever som förtryckande. En mer omfattande redogörelse för mina informanters bild av islam går att finna i avsnittet 4.7 ”I hate Islam but I’m okey with Alevis”.

Mina informanters bild av religion och islam skiljer sig därmed från min. Som islamolog har jag en bredare förståelse av vad islam kan vara. Den bygger på den grundläggande idén om att islam är vad *människor* säger, och tänker om den, hur de lever religionen. Talal Asad förståelse av islam, som bygger på att islam är en diskursiv tradition, är något jag delar. Det innebär att jag ser att utövandet och förståelsen av islam ser olika ut på olika platser, vid olika tider och för olika individer.¹¹ Antropologiska studier om islam¹² erbjuder exempel på den mångsidighet som ryms inom religionen och det är med bakgrund av den forskningen som jag bygger min förståelse av islam. Min definition av islam inkluderar fler nyanser än mina informanters vilket blir tydligt i skillnaden mellan våra förhållningsätt till alevism, vilket jag ser som ett uttryck för islam, medan mina informanter inte gör det.

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur islam uttrycks, framställs och används inom den turkiska black metal-scenen. Band som till exempel *Impuration*, *Sarinvomity*, *Deggial*, *Godslaying Hellblast* och *Hellsodomy* inkluderar symboler som vanligtvis förknippas med islam (tex moskéer och Kaba) i sina texter och skivomslag. Att det finns black metal som använder sig av islamiska ord, symboler och föreställningar i sin kulturproduktion är något som jag själv har identifierat. En av mina ambitioner har därför varit att fylla ett tomrum i forskningen kring islam och black metal samt att ta vid där Hecker (2012) slutade.

¹⁰ Personlig intervju i Istanbul 29/11-2014.

¹¹ För mer information, se Asad 2012.

¹² För en översikt, se Kreinath 2012.

En del av den tidigare forskningen har, enligt mig, fokuserat på att visa ett friktionsfritt förhållande mellan metal-musiker och islam.¹³ Även om detta må vara sant för en majoritet av musikerna som spelar metal, verkar detta inte stämma för black metal-musiker och ett andra har syfte varit att undersöka detta närmare. Jag har även velat uppmärksamma ett fenomen som är okänt och eventuellt otänkbart för många, blasfemisk black metal i en muslimsk miljö. Uppsatsen knyter på så vis löst an till en större diskussion om blasfemi och islam med fokus på hur black metal-musiker i dagens Turkiet går tillväga för att framstå som blasfemiska. Eftersom det idag inte existerar något forskningsunderlag för påståendet att det existerar en representation av islam i turkisk black metal, blir min första frågeställning kopplat till det påståendet. Den andra och tredje frågeställning är kopplade till min ambition om att kartlägga vilka symboler som används och att diskutera i vilken kontext de figurerar. Den sista frågeställningen syftar till att försöka svara på varför black metal musiker väljer att använda islamiska symboler i sin kulturproduktion. Mina frågeställningar lyder därför:

- När och varför började turkisk black metal använda sig av representationer av islam?
- Vilka islamiska symboler används i denna representation och hur används de?
- I vilken kontext används representationerna av islam?
- Hur upplever, tycker och tänker delar av Istanbuls black metal-scen om islam?

1.3 Material och metod

För att svara på mina frågeställningar så har jag bedrivit en månads fältstudier i Istanbul. Under min tid i fältet så inhämtade jag en mängd olika typer av empiriskt material som kommer att ligga till grund för mitt arbete, i materialet ingår: observationer, intervjuer samt texter och bilder. Nedan redogör jag för befintligt material och metod för dessa tre olika kategorier av material.

1.3.1 Fältobservationer

En del av mitt material består av fältanteckningar och observationer som jag har erhållit under min en månad långa vistelse i Istanbul. Vistelsen föregicks av en inläsning om metoden och

¹³ Se till exempel, LeVine 2008.

jag har bland annat beaktat Karen O 'Rileys synpunkter på etnografiskt fältarbete.¹⁴ En aspekt är att jag varit medveten om vikten av min egen (forskarens) socialisering i relation med informanterna och jag har vidtagit åtgärder för att undvika att bli stämplad som en "outsider". Till dessa hör bland annat en gedigen inläsning om black metals historia och Turkiets metal historia. Dessutom har jag satt mig in i de olika inhemska black metal diskurser som är aktuella idag, bland annat diskussionerna "true black metal"¹⁵ och "the Satanic Scare", se vidare kapitel 2.3.1. En inspirationskälla i samband med min relation till mina informanter och fältet har varit Graham Harveys idéer om "guesthood". Guesthood skiljer sig från "participant observation" på så vis att man uppmärksammar ett annat maktförhållande: *"Guest-researchers recognise the powerful priority, sovereignty and intellectual rights of host [...] They recognise that knowledge is gained in relationships, performance, negotiation and that these require active presence and a fuller participation than that available even to those who deem themselves participant observers."*¹⁶ Tanken är att "guest-researchers" får tillgång till mer kunskap och information än vad som är tillgängligt för en "participant observation" och att denna kunskap nås via en mer aktiv relation till informanterna.

En konsekvens blev då att jag under min vistelse spenderade mycket tid med mina informanter. Jag medverkade på tio bandrepetitioner, två konserter och flertalet sociala träffar. Vid samtliga dessa tillfällen bar jag med mig ett block för att kunna föra anteckningar och skriva ner frågor som väcktes. Frågorna kunde jag senare använda för att berika intervjutillfällena och även om jag främst refererar till intervjuer i uppsatsen så har de föregåtts och berikats av mina fältobservationer. Förutom intervjuer så har jag genomfört flertalet informella samtal vilka även de, även om de inte refereras till i samma utsträckning som intervjuerna, har varit värdefulla för mitt material och min uppsats. Informanternas åldrar spann från 18–34 år. Mina huvudinformanter, de tio personer jag intervjuade, var män mellan 20–30 år. Samtliga av dem var eller hade varit universitetsstuderande och majoriteten arbetade heltid eller hade ett deltidsjobb vid sidan om studierna.

¹⁴ O 'Reilly 2012.

¹⁵ Kuppens & Pol 2014.

¹⁶ Harvey 2003 (citat s. 142).

1.3.2 Intervjuer

En viktig del av materialinsamlingsarbetet i samband med fältarbete är intervjuer.¹⁷ Eftersom delar av min frågeställning kretsar kring hur människor från Istanbuls black metal-scen upplever, betraktar och tänker om islam, valde jag att koncentrera mig på att genomföra kvalitativa intervjuer. Jag beslöt att utforma min intervjuguide med låg grad av standardisering och strukturering, något som Runa Patel och Bo Davidson anser vara legitimt i samband med kvalitativa intervjuer.¹⁸ Samtliga intervjuer följde en intervjuguide där jag identifierat tre huvudområden som jag ville behandla i intervjun. Dessa har i sin tur flertalet ledord som är kopplade till respektive område, detta för att jag inte skulle glömma något under själva intervjun. Att arbeta med intervjuer på det sättet är beprövat sedan tidigare¹⁹ och de tre huvudområden jag har låtit guiden inspireras av är ”persondata”, ”black metal” samt ”familj, religion och religiositet”. Min ursprungliga tanke var att beröra ämnet religion först i slutet av intervjuerna. Detta för att undvika att riskera att ”stopp” i intervjun med tanke på den uppenbart anti-religiösa inställning mina informanter delade. Det visade sig dock bli en omöjlighet då ämnet ofta kom på tal i anknytning till black metal och när väl ”spöket var ute ur garderoben” såg jag ingen anledning till göra ett krystat försök till att dölja ämnet, utan ville då fortsätta med den samtalsliknande intervjuteknik jag valt. Slutresultatet blev sju stycken intervjuer med olika uppbyggnad, även om de alla utgått från en och samma intervjuguide. Denna halvstrukturerade intervjuform är inspirerad av den fenomenologiska filosofin som beskrivs i Steinar Kvale och Svend Brinkmanns ”*Den kvalitativa forskningsintervjun*” (2009). En fenomenologisk utformad intervjus utgångspunkt är att försöka förstå världen ur den intervjuades eget perspektiv.²⁰

En av aspekterna i fenomenologiska intervjuer är att man som intervjuare är medveten om mångtydigheten i de svar som man får. De kan spegla motsättningar i den intervjuades egen värld vilket jag, när det uppenbarades, försökte angripa inspirerad av den så kallade sokratiska intervjutekniken. Denna modell utgår från att samtalet eller intervjun förs av två jämlika som kan ifrågasätta logiken bakom varandras påståenden och föreställningar. Målet är att komma ett steg närmare ”sanningen” om vad en person verkligen menar.²¹ Att ifrågasätta det logiska

¹⁷ Burgess 1991.

¹⁸ Patel & Davidson 2003, s. 71–73.

¹⁹ Se till exempel, Otterbeck & Hallin 2010.

²⁰ Kvale & Brinkmann 2009, s. 41–48.

²¹ Kvale & Brinkmann 2009, s. 50–54.

sammanhanget av en persons uttalande kan även uppfattas som kritik, något som Patel och Davidson menar att man ska undvika.²² Som nämnt ovan så föregicks intervjuerna av ett fältarbete vilket ledde till att intervjusituationer var avslappnade och ”icke-fientliga”. Olyckligtvis lyckades jag inte att applicera en sokratisk metod på samtliga intervjuer. Anledningarna till det varierade, men bristande språkkunskaper, gruppintervjuer samt att mina informanter var konsekventa i sin hållning var några av dem.

Jag eftersträvade att genomföra *djupintervjuer* som de är beskrivna av Arhne & Svensson²⁴ för att öka mina chanser att lyckas med en ”*thick description*”.²⁵ Majoriteten av mina intervjuer var därför tidskrävande och jag spelade in samtliga intervjuer (utom en som genomfördes skriftligt). Den kortaste intervjun pågick i 45 minuter och den längsta i drygt två timmar. Majoriteten av intervjuerna var runt en och en halv till två timmar. Intervjuerna har sedan transkriberats ordagrant, en tidskrävande process som ledde till att jag, på grund av tidsbrist, var tvungen att begränsa antalet intervjuer till sju. Metodvalet speglas av att jag ville utgå från ett induktivt arbetssätt vilket betyder att jag inte har bestämt mig för en enskild teori på förhand, utan har låtit min empiri ge mig en fingervisning om vilka teorier som kan användas.²⁶

Intervjuerna genomfördes i olika miljöer, allt från inrökta sovrum till blåsiga bänkar vid havet, svettiga replokaler till brokiga bargator och intervjuerna genomfördes på alla dygnets tider, från två på dagen till ett på natten. En bidragande anledning till detta var, förutom mina informanternas upptagna dagsscheman, att jag eftersträvade att genomföra intervjuerna i en miljö som mina informanter var bekväma i. Eftersom jag i intervjun ville beröra personliga ämnen och åsikter så var det viktigt att genomföra intervjuerna i en miljö där man kunde ”prata fritt”. Ett exempel på detta är att jag vid ett tillfälle fick pausa en intervju som pågått i 30 minuter på grund av att det kafé vi satt på plötsligt fylldes av människor, i samband med att vi höll på att diskutera min informants syn och åsikt om islam. Uppenbart besvärad över att någon skulle kunna höra honom så bestämde vi oss för att byta till en miljö där han inte upplevde samma begränsning i att uttrycka sig innan vi fortsatte intervjun. Jag försökte, av samma anledning, i den mån det var möjligt, att genomföra personliga intervjuer. Endast en

²² Patel & Davidson 2003.

²⁴ Arhne & Svensson 2011, s. 40–41.

²⁵ Patel & Davidsson 2003, s. 80.

²⁶ Arhne & Svensson 2011, s. 15.

av sju intervjuer genomfördes i grupp, då med fyra bandmedlemmar, men det verkade snarare positivt för intervjun då de vid behov kunde assistera varandra med engelskan. En annan faktor som spelade in i val av miljö är att mina intervjutekniker grundar sig i ”vanliga samtal” och jag ansåg därför att en avslappnad miljö var lämpligast.

I enlighet med forskarens riktlinjer så informerades samtliga informanter om syftet med min vistelse och de jag intervjuade fick klart för sig att bidragen skulle anonymiseras så långt det var möjligt. Innan intervjun påbörjats informerades de om att deras bidrag skulle förbli konfidentiellt och att de, efter en påbörjad intervju, inte hade någon plikt att fullfölja den.²⁷ Den gruppintervju jag genomförde går givetvis inte att anonymisera för deltagarna, men i övrigt har jag försökt göra en så grundlig anonymisering som möjligt. Det var bara en person som aktivt bad om att bli citerad men jag har valt att vara konsekvent med min anonymisering och valde därför att inte infria hans önsknings. Direkta referenser till personer kommer inte att ske i texten utan har ersatts med fraser som ”enligt mina informanter”, ”en informant” och dylikt. Det är, förutom forskningsetiska principer, en konsekvens av det kulturmaterial som de producerar, vilket i dagens Turkiet är olagligt. Samtliga citat är exakt återgivna med allt vad det innebär i form av grammatiska fel och upprepningar. Detta har jag gjort för att öka transparensen mellan mitt material och läsaren. Jag har vid ett fåtal tillfällen valt att korta ner längre resonemang, dock har inga poänger av vikt exkluderats bort och samtliga nerkortningar föregås eller följs av [...].

1.3.3 Text och bild

I anknytning till mitt fältarbete samlade jag på mig en mängd text- och bildmaterial. Det inkluderade sångtexter, skivomslag, konsertaffischer, t-shirts och annat visuellt material som pins och tygmärken. Dessa har jag sedan analyserat utefter två kategorier vilka jag redogör för i avsnitt 4.1. Uppdelningen och kompositioner har bland annat analyserats utefter teorier i socialsemiotik vilket jag redogör för i avsnitt 4.3. Allt som allt rör det sig om 160 låtar och 24 album med tillhörande omslag, fem konsert-affischer, två t-shirts och ett tjugotal pins och tygmärken. Allt material, förutom skivorna, är uteslutande från Istanbul.

²⁷ De etiska principerna rekommenderas i Kvale & Brinkmann 2009 samt O'Reilly 2012.

1.4 Disposition

Uppsatsens är indelad i fyra delar. Inledningen, del ett, följs av ett avsnitt om black metal som ämnar ge läsaren en större kunskap och förståelse för genrens historia och främst den turkiska. Den tredje delen syftar, i likhet med den andra, att ge en kontext till det material som redovisas i del fyra och den koncentrerar sig främst på Turkiet och det nuvarande politiska klimatet. I den fjärde och sista delen kommer det empiriska materialet att redovisas och analyseras.

Eftersom jag har närmat mig uppsatsen med ett induktivt förhållningssätt så var det inte självklart vilken teori jag sedan skulle använda för att analysera mitt material. Mitt mångfasetterade material har lett till att jag behövt använda mig av olika teorier beroende på materialets natur. Läsaren kommer därför vid genomgången av text och bild mötas med teorier från socialsemiotik även om mitt huvudsakliga teorival för uppsatsen rör subkulturer, med en betoning på Patrick J. Williams beskrivning av identitet och motstånd.²⁹

I likhet med Stuart Halls definition av subkulturer, vilket inkluderar delandet av språk, kläder, musik osv, så delar mina informanter en viss klädstil, musiksmak och identifierar sig i kontrast till ”den andra”.³⁰ Min ambition är däremot inte att redogöra för *varför* detta bör betraktas som en subkultur utan snarare vill jag visa vilken roll islam har för deras identitetsskapande och motstånd *som* en subkultur. För att underlätta läsningen har jag valt att redogöra för de aktuella teorierna mer ingående i anknytning till att de aktualiseras i min analys men läsaren bör fortsätta läsningen med orden *islam, identitet, motstånd* i bakhuvudet.

1.5 Urval och avgränsningar

Jag har i första hand intervjuat personer med en direkt koppling till Istanbul's black metalscen. Min ursprungliga ambition var att inkludera såväl artister, fans, bokare, klubbägare och skivomslagsartister. Väl i Istanbul visade det sig att jag inte hade några svårigheter att etablera kontakt med personer ur scenen, och att jag snarare fick för många intervju-möjligheter än för få. På grund av min begränsade tid i fältet och uppsatsens omfång var jag tvungen att prioritera. Mitt fokus landade då på att först och främst intervju de artister som producerar

²⁹ Williams 2011.

³⁰ Hall 1997, s. 1–11.

det material som jag är intresserad av. Slutresultatet blev som sagt sju djupintervjuer och en stor mängd informella samtal med ett fyrtiotal personer från scenen. Kontakt etablerades i första hand via ett så kallat snöbollsurval.³¹ En bidragande anledning till det valet har att göra med black metal-scenens natur. I Istanbul är scenen till dags dato i första hand ”underground” i dess sanna betydelse. Spelningar anordnas sällan, enligt mina informanter cirka en gång var fjärde månad, och under min vistelse anordnades det bara en spelning med uttalade black metal-band. Skivsläppen är oftast begränsade till ett hundratal kopior och säljs endast vid utvalda butiker med en koppling till scenen och även i dessa butiker var det stundtals svårt att erhålla skivor vilket gjorde att istället fick beställa direkt från respektive skivbolag på nätet.³² Avsaknaden av naturliga mötesplatser (majoriteten av rockbarerna spelar inte black eller death metal) gjorde att det lättaste sättet att komma i kontakt med andra black metal-musiker, var genom likasinnade. Innan min avresa annonserade jag även på ett nätbaserat diskussionsforum i Istanbul som heter ”*morbidzine*”. Det gav människor som var intresserade möjlighet att kontakta mig via email och Facebook.³³

Även om jag främst koncentrerat mig på black metal-scenen och band från Istanbul har jag vid insamlandet av textmaterial inte gjort någon annan avgränsning än att det skall vara "turkisk black metal". Denna begränsning är i och för sig inte helt oproblematiskt. Det existerar inte en självklar skiljelinje mellan till exempel black och döds-metal och några av de band jag inkluderat i mitt material, kommer vissa läsare med all säkerhet hävda inte är "black metal". Trots detta så vill jag påstå att de band och texter jag använder för min analys på ett eller annat sätt kan kategoriseras som "black metal", antingen via bandens egna beskrivningar som "black metal-band"³⁴ eller från skivaffärsinnehavares egen sortering, filtrerade sökmotorer på internet³⁵ till visuella, och audiella "black metal-liknelser".

Jag vill göra klart för läsaren att några generaliseringar för hela Turkiets metal-scen inte går att finna i denna studie. Jag tänker med andra ord inte genomföra en studie i hur islam porträtteras av metal-scenen i stort, utan fokus låg på subgenren black metal. Jag avgränsade

³¹ För mer information om snöbollsurval, se Arhne & Svensson 2011, s. 43.

³² Exempel på butiker i Istanbul som jag fann skivor relevanta för min uppsats var Hammer Musik och Atlantis Musik. Nätsidor var till exempel <http://www.arsfunebisrecordsshop.com/catalog/index.php?cPath=21>; <http://www.deadbangers.com/index.html>; <http://www.gravplass.org>.

³³ <http://www.morbidzine.com/>.

³⁴ Se exempelvis baksidan till Moribun Oblivion - K.I.N/Killer Is Nowhere (2008) Black Action Music.

³⁵ <http://www.metal-archives.com> har exempelvis en inbyggd sökmotor som kan filtrera på land och genre.

dessutom min materialinsamling och analys till Istanbul. Även i Istanbul var det nödvändigt att avgränsa materialet. Black metal-musiker har olika åsikter i olika frågor. Vad jag har gjort vid analysen av empirin är att leta efter gemensamma nämnare. Min förhoppning är att erbjuda läsaren en djupare förståelse för vilken slags betydelse *islam* har för några av Istanbuls black metal-band och individer, vilken roll islam spelar i deras kulturproduktion samt hur dessa individer *förstår* och gör bruk av islam.

2 Black Metal

2.1 Black metal en (kort) historisk översikt

Vem eller vilket band som "startade" black metal råder det ingen enighet om. Vissa nämner tidiga thrashband som Antraxh och Slayer, vissa nämner det atmosfäriska bandet Coven medan andra menar att ursprunget går att härleda till Black Sabbath och deras första skiva. Trots denna stundtals infekterade debatt så kan de flesta enas om att "black metal" såg världens ljus i och med banden Venom, Mercyful Fate, Bathory och Hellhammer och att genren fick sitt namn i och med Venoms andra skiva "Black Metal" som släpptes 1982. Trots ovan nämnda bands olikheter så förenades de i att de alla utmanade dåvarande musikaliska konventioner, musiken och texterna var råare, snabbare och mörkare och många av dagens black metal-band nämner något av de ovan nämnda banden som en influens för sin egen musik.³⁷ Den norska black metalscenen i början av 1990 talet (även kallad den andra vågen av black metal) gav genren stor uppmärksamhet, men denna gång var det inte bara på grund av musiken. Flertalet kyrkobrännningar, bland annat den över 700 år gamla Fantofta stavkyrka, mord och självmord begångna av medlemmar av den norska black metal-scenen medförde att genren sedan dess, trots den korta perioden det pågick, har associerats med våld, satanism och en kamp mot kristendomen.³⁸ Genren är trots sina kontroverser fortsatt populär och har utvecklats till en global musikgenre med utövare, inte bara från "kristna" länder, utan numera även i muslimska miljöer.

³⁷ Patterson 2013.

³⁸ Moynihan & Soderlind 2003.

2.2 Religiös representation i text, ljud och bilder i black metal

Black metal har från första början förknippats med ockultism och satanism. King Diamond från bandet Mercyful Fate är uttalad satanist och anses vara en av de första som introducerade corpsepaint för en större publik. Sminkningen pryddes av ett inverterat kors i pannan, även det en symbol som använts aktivt av black metal band och numera är starkt förknippad med genren. Trots att långt ifrån alla black metal band kallar sig satanister så gör en majoritet av banden bruk utav satanistiska, anti-kristna samt anti-religiösa motiv och teman i sitt material.³⁹ Nedan följer ett par exempel på text, ljud och bild.

Det krävs ingen större ansträngning för att finna religiösa referenser i black metal texter. Det har blivit en så pass vital komponent inom black metal att jag till och med skulle säga att det är svårare att hitta en black metal skiva *fri* från religiösa referenser. Venom, Watain, Triptykon, Infernal War, Nifelheim, Tormentor, Darkthrone för att nämna några, är samtliga band som använder religiösa referenser i sin textproduktion. Ett tydligt exempel tagit från Infernal Wars låt *Spill the Dirty Blood of Jesus* från skivan *Redeseckration* (2008) ser ut på följande vis:

WE ARE THE BLADE TO CUT HIS THROAT
DESTROY HIS CULT! EXECUTE THE TRINITY!
CRUCIFIED MESSIAH, THY KINGDOM FALL!
WE'LL BURN THE PLACE WHERE HE WAS BORN
DENY HIM, MORTIFY HIM, SPIT IN HIS FACE!
DENY HIM, CRUCIFY HIM, ERASE HIS FUCKING RACE!⁴⁰

Audiella referenser är inte lika vanligt som de skriftliga men det finns exempel att hämta inom black metal. Det polska bandet Behemoth inleder exempelvis sin skiva *Demonica* (2006) med en mässande präst och det sista spåret av norska Gorgoroths skiva *Antichrist* (1996) börjar

³⁹ Patterson 2013.

⁴⁰ "Race" skulle i detta fall kunna referera till judar eftersom bandet stundtals klassificeras som ett NSBM-band (Nationalsocialistisk black metal). Det råder dock ingen enighet om så är fallet och det kan även referera till en idé om den "kristna rasen" eller "samfundet".

med ringande kyrkklockor. Andra audiella referenser är användandet av tritonusintervallet⁴¹, ett intervall som från medeltiden gått under namnet "djävulens intervall".⁴²

Visuella referenser i bildspråk och scenrekvisita har följt med genren sen den föddes. Venoms första skiva *Welcome to Hell* (1981) pryddes av, den numera kända, baphometsigillen föreställande baphomets huvud inuti ett pentagram och King Diamond målade ett inverterat kors i sin panna. Förutom visuella referenser i texthäften och skivomslag⁴³ är det inte ovanligt att band inkluderar anti-kristna referenser i sin liveshow. Gorgoroth har vid flertalet liveshower låtit "korsfästa" människor vara en del av sin scenrekvisita⁴⁴ och Nergal från det polska bandet Behemoth har ställts inför rätta efter att rivit ut sidor på en bibel under ett framträdande.⁴⁵

2.3 Black metal i Turkiet

Det råder oenighet om vilket som var Turkiets första black metal-band, men de flesta framhäver bandet Witchtrap, grundat 1988 i Ankara. Bandet var influerat av de tidiga pionjärerna Venom, Bathory och Celtic Frost, och de har även tillskrivits äran att vara det första bandet som introducerade corpsepaint för den turkiska publiken. Bland tidiga band räknas också Pagan, Ebonsight samt Infected. Det skulle dock dröja till 1997 innan det första turkiska Black Metal albumet släpptes, "*Witching Black*" av Witchtrap på bolaget Hammer Müzik.⁴⁶ Scenen är ett urbant fenomen och främst koncentrerat till städerna Istanbul, Ankara, Izmir, Bursa och Eskişehir.

I slutet av 1990 talet genomgick Turkiet en moralpanik angående metalmusik (se nedan) vilket skadade black metalscenen. Många band fick lägga ner av rädsla för våld i samband med deras musikutövande. Även om scenen i första hand är underground och okänd har några turkiska black metal band blivit någorlunda framgångsrika. Episode 13, Black Omen och

⁴¹ Ett musikintervall baserat på den västerländska tolvtonsmodellen och är harmonin som uppstår när du spelar grundton– förminskad kvint. Inledningen till Black Sabbath första skiva inleder med tritonusintervall och intervallet används ofta i black metal.

⁴² *The New Oxford Companion to Music* 1983, Volume 1: A-J: Tritone.

⁴³ Se exempelvis, Behemoth – *Evangelica Heretica* 2010.

⁴⁴ Se exempelvis, Wacken Open Air 2008.

⁴⁵ Sobti 2010-3/10.

⁴⁶ Hecker 2012, s. 134–136.

Moribund Oblivion, som bland annat genomfört turnéer i Tyskland, är band vilka räknas till de mer framgångsrika idag.⁴⁷

2.3.1 *The "Satanic Scare" och metal som föremål för kontrovers i Turkiet*

*"... the cops were literally hunting ANYONE wearing ANYTHING black"*⁴⁸

Under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet drabbades Turkiet av flertalet tragedier som kulminerade i mordet och våldtäkten av en ung kvinna på en kyrkogård i Ortaköy. De unga förövarna (18,19 och 23) hävdade att de fått sina order av Satan och i media florerade även bilder på när de utförde offerritualer tillägnande Satan på en katt.

Fallet uppmärksammades i samtliga av de stora nyhetstidningarna och det söktes febrilt efter ett svar till detta "moraliska förfall" som de unga turkarna genomgått.⁴⁹ Det som utsågs till den största syndabocken, som i så många fall tidigare, var metal. En slarvig och misstänkt homogen rapportering av fallet i tidningarna bidrog, enligt Pierre Hecker (2012), till skapandet av en moralpanik.⁵⁰ Att lyssna på metal musik var för en period, och är till viss del fortfarande, synonymt med att vara satanist. Det hela ledde till en intensiv häxjakt på "metal" i allmänhet och allt som föreföll förknippat med det. På bara tre månader tvingades flertalet Fanzines, skivbutiker och replokaler att stänga och många band lades på is eller upphörde helt och hållet. Oroliga föräldrar slängde sina barns metal-skivor och slutade att betala för deras gitarrlektioner. Människor med långt hårt, örhängen, svarta kläder, tatueringar och jeans (klassiska metal attribut) likställdes med satanister och för att undvika att bli attackerade valde många att ändra sin klädstil och klippa sitt hår.⁵¹

Även den dåvarande regeringen tog "hotet" på allvar och tillsatte en polisiär specialenhet specialiserade på satanism.⁵² 2002 publicerades en rapport som fastslog att det fanns 3500 turkiska satanister mellan 14–25 år och att den främsta rekryteringen av nya satanister skedde på "caféer och barer som spelar metal och rockmusik". Samma år diskuterades hotet i det

⁴⁷ Hecker 2012, s. 134–136.

⁴⁸ Personlig intervju i Istanbul 18/11-2014.

⁴⁹ De tidningar som rapporterade var bland annat, *Hürriyet; Milliyet; Sabah; Zaman*.

⁵⁰ För mer om moralpanik, se Goode & Ben-Yehuda 1994.

⁵¹ Hecker 2012, s. 79–128.

⁵² Hecker 2012, s. 109–129.

turkiska parlamentet och en representant från den nationalistiska rörelsen MHP (Nationalist Movement Party) likställde hotet från satanism med de från kurdiska PKK och Hizbollah.⁵³ I likhet med flertalet andra länder i mellanöstern som Marocko, Egypten, Israel, Libanon, Iran och Pakistan kom Turkiet att demonisera metal anhängare.⁵⁴

Den av media skapade moralpaniken och hetsen mot metalfans var en kortlivad historia men minnet och konsekvenserna av den har etsat sig fast som ett lokalhistoriskt narrativ för samtliga av mina informanter. Även om ingen av mina informanter själva blev arresterade eller trakasserade, något som kan förklaras av deras unga ålder vid tillfället (från 8 till 18 år), så hade samtliga en relation och medvetenhet om incidenten, vilket det inledande citatet avslöjar. Perioden före moralpaniken refereras till som en guldålder för metal då man kunde finna skivor och kassettbandsförsäljare på gatan och metal-scenen var mer levande än nu.⁵⁵

Händelsen fungerar även som en historisk referenspunkt som sätter utövarnas eget material i ett större sammanhang av metal-musik som kontrovers i Turkiet. Man är medveten om detta att spela metal, i synnerhet black metal, i Turkiet har en potential att bli farligt. När vi diskuterade händelsen och vad som eventuellt skulle ske vid en ny ”satanic scare” fick jag svar i stil med:

*Then you will send us cigarettes to prison [...] will [it] be again... he [refererar till sin bandkamrat] mentioned we are fucked up.*⁵⁶

Även om citatet ovan och liknande oftast efterföljdes av skratt så vittnar det ändå om allvaret i situationen. Andra exempel som visar på en medvetenhet om det provokativa material och den risk det medför, uppkom vid en diskussion om Saudiarabien då en informant menade att om de hade producerat detta material i Saudiarabien, så hade jag inte varit och besökt honom, utan hans grav.⁵⁷

⁵³ Hecker 2012, s. 79–128.

⁵⁴ LeVine 2008.

⁵⁵ Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

⁵⁶ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

⁵⁷ Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

3 Den turkiska kontexten

3.1 AKP

*”... now the governments are Islamic-fascism too. In 30 years ago only peoples were Islamic-fascism but now people plus government is Islamic in Turkey”*⁵⁸

AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi) eller ”Rättvise- och utvecklingspartiet” kom till maken via ett demokratiskt val 2002 och har sedan dess varit det regerande partiet i Turkiet. Partiet som bildades ett år tidigare, var en koalition av olika konservativa partier. Ett av dem var efterträdare till det islamistiska partiet Milli Selamet Partisi.⁵⁹ AKP, som gick till val på löften om att minska korruption, etablera rättvisa och en ökad ekonomisk tillväxt, vann en övertygande seger och är med turkiska mått sett, en framgångssaga. Det nu stundade presidentvalet 2015 väntas också vinnas av AKP.⁶⁰ Som det inledande citatet visar så har partiets framgångar inte möts av enbart glädje. Kritikerna anklagar dem för att nedmontera den sekulära staten, låta religiös sensibilitet vara ledande för reformernas utformning och för att ”islamisera” det turkiska samhället.⁶¹ Det är en kritik som inte är helt obefogad. Utan att gå för djupt in på de bakomliggande anledningarna, så kan vi konstatera att det enligt professor Ayhan Kaya har skett en islamisering av den politiska och social sfären i Turkiet sedan AKP tillträdde.⁶² Exempel på förändringen är reformer som syftat till att upphäva förbudet om bärandet av *hijab* på universitet och skolor, förändringar av skolläroplanen till religiösa skolors fördel samt förespråkande av könssegregerade studentbostäder. Andra, ”misslyckade” reformer har lett till ett klimat där islam tar allt större plats i den offentliga sfären eftersom de debatteras och diskuteras i tidningar och media, exempelvis det misslyckade försöket att kriminalisera otrohet.⁶³

En konsekvens av islamiseringen av Turkiet är enligt Kaya att det skett en ökad polarisering i samhället där 50% stödjer AKP och resterande 50% sekulärism. Polarisationen betonades av

⁵⁸ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

⁵⁹ Lagendijk 2012.

⁶⁰ Ayhan 2014.

⁶¹ Ayhan 2014.

⁶² Ayhan 2014.

⁶³ Ayhan 2014.

presidenten Recep Tayyip Erdoğan som i samband med Ghezi Park protesterna (2014)⁶⁴ deklarerade att demonstranterna var ”fiender till staten”.⁶⁵ Även i andra uttalande använde presidenten islam som retorisk möjlighet, exempelvis när han anklagade protestanter för att ha druckit öl och burit skor inuti Bezm-i Alem moskén, något som moskéns mufti Fuat Yıldırım avfärdade som osant.⁶⁶ Det är inte bara i samband med protesterna i Ghezi Park som Erdoğan har gjort uttalanden med konservativa och religiösa förtecken. Han har exempelvis hävdad att kvinnor och män inte är jämlika och kvinnors roll enligt islam är mödrarskap.⁶⁷

3.2 Artikel 216 och blasfemi i Turkiet

*”You can play metal in streets, its no problem. But if you say anti-Islamic words it will be problem. So this country is not against only metal, this country is against all of anti-Islam things.”*⁶⁸

Under 2012 och 2013 var Turkiet det land i världen där flest journalister fängslades.⁶⁹ Hårdare klimat för journalister, inskränkande av yttrandefriheten och ihärdiga försök att kontrollera och begränsa internet, har lett till att Turkiet de senaste åren erhållit skarp kritik från olika människorättsorganisationer.⁷⁰ Som ett led i denna utveckling efterlyste Turkiets president, Recep Tayyip Erdoğan, kraftigare tag från regeringar för att skydda religiös sensibilitet. Uttalandet kom i samband med att filmen *Innocence of Muslims* 2012⁷¹ visades världen över och i det menade presidenten att Turkiet kunde bli ett föregångsland i detta skydd av religion.⁷² En av de lagar som aktualiserats, som en möjlig följd av detta, de senaste åren är artikel 216.⁷³

⁶⁴ Protesterna i Ghezi Park var den största proteströrelsen i modern turkisk tid och vidhöll stor internationell uppmärksamhet. För mer information, se Letsch 2014-5/29.

⁶⁵ Popp & Schmitt 2013-6/17.

⁶⁶ *Today's Zaman* 2014-6/4.

⁶⁷ *The Guardian* 2014-11/24.

⁶⁸ Personlig intervju, Istanbul 18/11-2014.

⁶⁹ *Plattform24* 2014; *Al-Jazeera* 2014-12/30.

⁷⁰ *Amnesty International* kritiserar Turkiet på en rad punkter i sin årsrapport 2014/15, bland annat på grund av inskränkning av yttrandefriheten. Freedom House har även de kritiserat det allt hårdare klimatet gällande internet baserat på händelser 2012-2013 *Freedom House* 2013.

⁷¹ En amerikansk film som uppmärksammats för sitt anti-islamiska innehåll. För mer info, se Bradshaw 2012.

⁷² Harrod 2012-9/19.

⁷³ *Plattform24* 2014.

Officiellt har Turkiet ingen enskild blasfemi-lag men artikel 216, "Provoking people to be rancorous and hostile", under den femte sektionen "Offenses Against Public Peace", slår samman blasfemi, religiös förolämpning och hatbrott. Sammanslagningen av blasfemi och religiös förolämpning kan eventuellt förklaras med att den muslimska motsvarigheten till blasfemibrott historiskt sätt har betitlas *sabb*, vilket betyder förolämpning eller förtal.⁷⁴ De två första paragraferna i artikel 216 inkluderar provokations- och förnedringsbrott mot människor på grund av religion, ursprung, ras eller social klass. Den sista paragrafen är av extra intresse då den explicit behandlar religion. Den engelska översättningen, tagen från <http://legislationline.org>, en hemsida under OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe), lyder: "*Any person who openly disrespects the religious belief of a group is punished with imprisonment from six months to one year if such act causes potential risk for public peace.*"⁷⁵ De som är "öppet" och "medvetet respektlösa" mot en person, eller grupp, religion kan straffas med sex till tolv månaders fängelse om man anser det vara ett "hot mot den allmänna ordningen". Lagen täcker även in andra religioner än islam i skyddet av blasfemi. I den femte sektionen ingår även andra paragrafer som eventuellt hade blivit aktuella i samband med brott mot 216, och därmed leda till straff upp till 36 månaders fängelse.⁷⁶

Vad betyder då "öppet" och vad är ett hot mot "allmän ordning"? För att få det i en kontext kan vi studera vad tre nyligen uppmärksammade brott mot artikel 216 bestod av. Ett av fallen begicks av den turkiske pianisten Fazıl Say som efter att skrivit några förolämpande tweets⁷⁷ om islam dömdes till 10 månaders fängelse 2012. På grund av Fazıl Say obefläckade brottsregister ändrades domen i en ny rättegång till att pianisten skulle förbli ostraffad så länge han inte begick något brott inom två år.⁷⁸ Det andra fallet är en ung man som skrev "Fuck your religion" på en husvägg i staden Eskişehir. Han dömdes till 5 månaders fängelse, men på grund av att han inte varit dömd sedan tidigare så erbjöds han möjligheten att betala böter istället. Åklagaren hade anklagat honom för "*humiliating all religious values of a pious country*" och för den potentiella risken att "*disrupt public peace*" på grund av meningens

⁷⁴ För mer information, se Otterbeck 2011; Vikør 2012, s. 293–295.

⁷⁵ <http://legislationline.org/documents/action/popup/id/6872/preview> översättningen är även granskad av den turkiska statsvetaren Umut Ozkirimli som menar att det är en korrekt översättning från det turkiska originalet.

⁷⁶ Andra paragrafer av intresse i samband med mitt material är 213, 215, 217.

⁷⁷ En "tweet" är ett inlägg på maximalt 120 tecken på den offentliga och sociala micro-bloggen Twitter.

⁷⁸ *Hurriyet Daily News* 2013.

provokativa natur.⁷⁹ Det tredje fallet begicks av den turkisk-armeniska journalisten Sevan Nişanyan som på sin blogg försvarat filmen ”*Innocence of Muslims*” och menade att det var ett exempel på yttrandefrihet. Nişanyan dömdes till 13 månaders fängelse, bland annat på grund av att brottet begåtts i ”medier” som hade potential att ”*destroye[d] the public peace*”.⁸⁰ Sevan Nişanyan fall är det enda som *de facto* ledde till fängelse.

Att öppet kritisera islam likställdes i det här fallen med att vara verksam i sociala medier som Twitter eller skriva ett blogginlägg. Det är med andra ord inget offentligt tal eller framträdande i en populär tv-kanal som krävs för att bli ett hot mot den ”allmänna ordningen”. Det räcker med ett till synes obetydligt tweet, blogginlägg eller graffitti för att ställas inför rätta. Med tanke på mediernas natur är det inte orimligt att anta att liknande utlåtande via Facebook eller andra internetsidor faller under samma kategori. Det material som de band och personer jag intervjuat har publicerat på sociala medier skulle med all säkerhet betraktas som, minst sagt, ”förolämpande”.⁸¹

I likhet med ”the Satanic scare” så var mina informanter medvetna om den kontext de rörde sig i och att det de producerade kunde få rättsliga följder. Många påpekade att det kunde bli problematisk att kritisera och ”vara emot islam” i Turkiet och refererade bland annat till ovan nämnda fall.⁸² En konsekvens av det rådande klimatet är att samtliga av mina informanter använder sig av alias på hemsidor, bandsidor och liknande. Av det material och hemsidor jag besökte lyckades jag inte finna deras riktiga namn eller spåra det från någon av sidorna.⁸³ Användandet av alias inom black metal är i och för sig vanligt. Majoriteten av medlemmar i black metal band använder sig av skräckinjagande eller blasfemiska alias⁸⁴ men användandet av alias fyller, i den här kontexten, ytterligare en funktion i form av anonymisering. Skivorna säljs, som jag nämnt tidigare, endast vid ett fåtal utvalda butiker i Istanbul och skivorna pressas och släpps utomlands. Detta förklaras bland annat med att det idag inte finns något skivbolag i Turkiet med kapacitet att marknadsföra och ge ut den musik man producerar, men

⁷⁹ Saymaz 2014-11/6.

⁸⁰ *Today's Zaman* 2013-5/22.

⁸¹ Samtliga band använder sig av Facebook i sin marknadsföring där de även offentliggör albumomslag.

⁸² Personliga intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

⁸³ Exempelvis bandens facebook-sida, bandcamp samt albumsinformation och liknande.

⁸⁴ Exempel på alias är *Hellhammer*, *Inferno*, *Ghaal*, *Euronymous*, *Dead*, *Nocturno Culto* för att nämna några.

en annan anledning är att man vill ”hålla det underground” för att undvika rättsliga processer.⁸⁵

4 ”Anti-islam devastation”: islam i text, bild och motstånd

4.1 Representation av islam i text

Innan jag påbörjar de stundade avsnittet vill jag påminna läsaren om frågeställning ett och två, kopplade till *start av representation* samt *val av symboler*, då de kan vara bra att ha i åtanke inför läsningen.

Inför den här analysen har jag gått igenom ett drygt hundratal låtar från flera olika artister. Materialet sträcker sig från 1997 och framåt även om jag har valt att fokusera på tidsperioden 2006–2014. För situationen före 2006 har jag i första hand förlitat mig på Pierre Heckers bok *Turkish Metal: Music, Metal and Morality in a Muslim Society* (2012) och hänvisar intresserade läsare dit. Som redan nämnt har jag varit bredare i mitt urval av skivor än vad jag varit i mitt fältarbete och inkluderat black metal-artister utanför Istanbul. De texter jag använder mig av är exakt återgivna och jag har låtit de fel i grammatik och stavning som finns i materialet vara kvar. Jag har efter varje avslutad text gjort en egen översättning och summering på svenska men behållit originaltexten på engelska, detta för att öka transparensen mellan läsaren och mitt material. Jag har vidare delat in referenser till religion i två kategorier för att sortera och få en överblick över i vilken utsträckning och i vilka sammanhang de förekommer. Den första kategorin, i fortsättningen kategori A, inkluderar ord och symboler (när det kommer till bild) som på ett eller annat sätt är direkt förknippade och associerade med islam. Till dessa hör exempelvis: *muslimer, islam, Allah, Mohammad, moské, minareter, Ka’ba, hadjis, sultan* men även så kallad "islamisk klädsel" som *turban, slöja, niqab*. Den andra kategorin, kategori B, inkluderar ord och symboler som är mer allmänt förknippade med abrahamitisk religion, men inte nödvändigtvis specifikt med islam. Till dessa hör exempelvis: *änglar, Satan, kors, troende, bön, himlen, helvetet*.

⁸⁵ Personliga intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

Av de 160 låtar jag har analyserat är det bara ett fåtal vars texter kan betraktas som kategori A.⁸⁶ Dessutom: med undantag för en koncept-skiva som hyllar Mehmed II⁸⁷ (d. 1481) och den osmanska erövringen av Konstantinopel (nuvarande Istanbul) år 1453, så var det främst i hatiska och våldsamma sammanhang som kategori A återfanns (se nedan). Det verkar vara ett någorlunda nytt "fenomen" då majoriteten av dessa låtar producerades och släpptes mellan 2012-2014⁸⁸ även om det går att spåra trenden till 2007 med låtar från band som *Godslaying Hellblast* och *Deggial*.⁸⁹ Kategori B förekom vid aningen fler tillfällen än kategori A.⁹⁰ Dock så återfanns dessa referenser, i en majoritet av fallen, i samma låtar som kategori A. De låtar som "bara" infattade kategori B (t.ex. *änglar, Satan*) var oftast sammanhanget, annorlunda från de fall där de återfanns tillsammans med kategori A (t.ex. *Mohammad + änglar, Satan*). Ett exempel från kategori B är låten *God Send* av *Moribund Oblivion* från skivan *K.I.N/Killer Is Nowhere* (2008, Black Action Music):

*THE GRACES THAT ARE GOD SEND
YOU HAVE TO CONCEIVE AND UNDERSTAND
IT'S SO DISTANT, FAR FAR AWAY LAND
YOU CAN ALSO SMILE IT THOUGH*

Som ovan exempel visar förekommer Gud i en kontext som är varken uppenbart hatisk eller blasfemisk. Den stämmer därför väl överens med vad tidigare forskning har visat, nämligen att tidigare black metal band i Turkiet undvikit att vara tydligt blasfemiska mot islam. Hecker (2012) hävdar att: "*Blasphemy against the Prophet Mohammad, the Holy Koran, and God seems to be a taboo. At least publicly, this boundary has not been challenged*".⁹¹ Inga av de låttexter han kom över var tydligt blasfemiska mot islam eller använde sig av islamiska symboler.⁹² Än idag undviker många band att vara öppet blasfemiska⁹³ mot islam, men det

⁸⁶ Jag fann 25 låtar vilka kunde räknas in i kategori A.

⁸⁷ Se *Gargoyle - March of the Heros* 2006, Atlantis Müzik.

⁸⁸ Se till exempel *Deggial - Confronted With Deggial's Wrath* 2013, Ars Funeris Records; *Impuration - Sanctites We Raped* 2012, Ars Funeris Records; *Sarinvomit - Declaring the Supreme Profanity* 2013, Headsplit Records; *Sarinvomit - Bathopanzar of the Demonical Brigade* 2015, Seven Gates Of Hell Records; *Hellsodomy - Masochistic Molestation* 2014, Dead Bangers Records.

⁸⁹ Låten S.E.T av Deggial är på turkiska men enligt mina informanter så innehåller låten en textrad som lyder "*Spit on the one who is down making the prayer*", något som skall förstås som anti-islamiskt enligt mina informanter.

⁹⁰ Jag fann 53 låtar vilka kunde räknas in i kategori B.

⁹¹ Hecker 2012, s. 139.

⁹² Hecker 2012, s. 138–139.

⁹³ Aktiva band som Moribund Oblivion och Raven Woods har så vitt jag vet ännu inte anammat en tydlig anti-islamisk profil.

finns exempel på motsatsen. Jag tänker nedan ge tre exempel på låttexter som aktivt använder sig av islamiska symboler samt utveckla i vilka sammanhang dessa förekommer.

*SCORCHED MOHAMMED'S DYING
IN FRONT OF CONVICTED GOD
INVERTED CROSS IS BURNING
IN THE ASS OF JEHOVAH*

*ROTTEN PRAYERS WERE HANGED
BY SADISTIC CULT
SINFUL PROSTITUTES LICK
NAILED HOLY ONES*

*FERTILIZED BY LUCIPHER
ON PUTREFIED FOETUS
DANCE OF GARTERED BITCHES
ON THE IMAMS AND GARTORS*

Ovan är ett utdrag från låten *Mazochistic Abuse To The Nailed Holy Ones* från *Impurations* skiva *Sanctites We Raped* (2012, Ars Funeris Records). Scenariot som målas fram är nog vad många betraktat som minst sagt otrevligt. En bränd Mohammad dör framför Jesus medan Gud har ett inverterat och brinnande kors i sitt rektum. Samtidigt som detta sker ger syndfulla prostituerade sig på heligheterna och utsätter dem för sexuella övergrepp, allt medan de iförda strumpeband dansar och trampar på imamer. Stycket, som är taget från slutet av låten, har föregåtts av berättelsen om hur en grupp sexuellt upphetsade män och kvinnor erövrat helgonens stad med målet att våldta Gud framför ögonen på densammes profeter. I texten förekommer både kristna och muslimska referenser. Jehova, det hebreiska namnet för Gud som har använts i några bibelöversättningar, och Lucifer är i första hand kristna referenser medan Mohammad och imamer är tydligt förknippade med islam. Tabun mot att vara blasfemisk mot islam, som Hecker uppmärksammade, är med andra ord bruten. När jag under en intervju med en av medlemmarna i Impuration började diskutera texter och dess betydelse fick jag följande resonemang från honom:

Because I am a Turkish band [...]. If I wrote about lyrics only anti-Christians it is... fool, its just fooled preferred because.. I am living in Turkey I have to... I have to write about anti-religious lyrics and also a Swedish band write about anti-religious type. If a Swedish band say "I am only anti-Christian" [...] there

*is a fucking trouble about it. Because a Swedish band also should be anti-Christian, anti-Jewish, anti-Muslim, anti-Buddhist, everything!*⁹⁴

Citatet ovan gör klart att bandets ambition inte är att vara explicit anti-islamiskt utan snarare anti-religiöst. Omslaget som täcker skivan ger även det en fingervisning om vad låtarna kommer att handla om. I centrum av det tecknade omslaget står en hornbeklädd djävulsfigur. På ryggen hänger det två automatvapen och i sin högra hand håller han ytterligare ett. I djävulens vänstra hand greppar han en slaktkrok hängandes på en kedja. Resten av kompositionen, bortsett från bandloggan uppe i vänstra hörnet, består av lik. Upphängda i slaktkrokar, spetsade på pålar och dekapiterade har de sannolikt gått en grym död till mötes. Majoriteten av liken är dessutom försedda med religiösa attribut. Turbaner, svarta hattar med hår i korkskruvar eller biskopshattar är några exempel. Budskapet är tydligt: varken judar, muslimer eller kristna kommer undan. Detta är bara ett exempel på hur islamiska symboler börjat användas som en resurs i budskapsförmedling av black metal-scenen. Nedan följer ytterligare två exempel.

*JEZEBEL ANGELS WE FUCKED THE
RELIGIOUS INSIDE THEIR MOSQUES
THE SCREAMS OF THOSE WHORE
RESOUNDED FROM THE MINARETS*

Ovan är de inledande raderna till *Deggial's*⁹⁵ låt *Death Fucking War* från skivan *Confronted With Deggial's Wrath* (2013, Ars Funeris Records). I detta stycke hittar vi två andra islamiska referenspunkter: moské och minaret. Jezebel, nämnd i den första konungaboken i gamla testamentet, har genom historien blivit förknippat med en syndfull kvinna som bland annat införde avgudadyrkan och dödade Guds profeter i Israel.⁹⁶ I scenariot ovan verkar hennes änglar ha intagit en moské med syfte att sexuellt antasta de troende. Adhan, kallelsen till bön, som vanligtvis ljuder från minareterna har ersatts med skrik från sexakten inuti moskén.

⁹⁴ Personlig intervju Istanbul 30/11-2014.

⁹⁵ Namnet, som är en alternativ stavning av *Dajjāl*, syftar på det monster Jesus slåss emot på den yttersta dagen. Cook 2012, "Dajjāl" i *Encyclopedia of Islam*, third edition.

⁹⁶<http://www.svenskakyrkan.se/> sökord *Isebel*.

Det sista exemplet vi ska titta närmare på, och som jag finner extra intressant på grund av dess tydligt blasfemiska karaktär, är *Spreading VX Gas over Kaaba* från skivan *Baphopanzers Of The Demoniactal Brigade* (2015, Seven Gates Of Hell Records), med *Sarinvomit*. Texten återges i sin fullhet.

*INFINITE AEON BEGAN FOR HELLISH NUCLEAR DOMINANCE
PANDEMONIUM ORDERED TO DEVASTATE THE HOLINESS
GOETIC DEMONS GATHERED, TUBES OF VX GAS WERE FILLED
DURING THE CIRCUMAMBULATION KAABA WAS ENCIRCLED*

*PLEASURES OF MASSACRE, ESCAPE OF WORSHIPPERS
SHAMEFUL RELIGIOUS SUPPLICATION
DROWNED IN THEIR VOMIT WHILE THEY'RE PRAYING
PARAMOUNT VIEWS OF DEPRAVATION
ISLAMIC SCRIPTURES WERE TOTALLY DESTROYED
BY THE SACRILEGIOUS ABHORRENCE*

*EJACULATION OF GOATLORD WHO STANDS ON DEAD PROPHETS
HADJIS ARE AGONIZING UNDER THE RADIOACTIVE MASS*

*SUFFERING GABRIEL ARE SUCKING IMPURIFIED BLOOD
OF THE DEVIL-STONERS IN MINA
EMBLAZONED GOATS ARE INSEMINATING THEIR WIFES
WITH SEMEN MIXED WITH VX GAS
GENOCIDE WEAPONS CREATED MIASMATIC BLACK SKY
END OF FUCKING SANCTIFIED LIFES*

*TEMPESTUOUS LETHAL GAS FOR THE VICTORY OF SLAUGHTER RITES
PHENOMENAL DEVASTATION WAR AGAINST THE HUMAN KIND*

*CELEBRATION OF CHEMICAL ARMAMENT AGAINST THE DEVOTEES
BEFOULED DIVINE BODIES EXPLODED AND SPILLED OUT AROUND
THOSE WHO FLED TO SHELTERS WERE IMPALED ON POLES IN HEAT
SPREADING VX GAS OVER KAABA, LUST OF MASS POISONING*

*SPREADING VX GAS OVER FUCKING KAABA
FINALLY COMING OF RADIATIONAL WHIRLWINDS
SPREADING VX GAS OVER FUCKING KAABA
COLLAPSING OF FUCKING MUSLIM EMPIRE*

Låten, är en detaljerad beskrivning av hur djävulens arméer omringar och anfaller Kaba, och börjar med att deklarerar vad som komma skall: en post-apokalyptisk radioaktiv värld dominerad av helvetets krafter. Demoner med gethuvuden förbereder sig sedan för sin djävulska plan, att omringa Kaba beväpnade med dödlig nervgas. Man väljer dessutom sitt tillfälle väl och gör det mitt under *hadjj* (pilgrimsfärden) när människor cirkulerar runt Kaba. Vad som sedan följer är en grym beskrivning om hur bedjande pilgrimerna drunknar i sina egna spyor medan deras fruar blir inseminerade en blandning av sperma och VX Gas. Gabriel suger blod från dem som stenar *Iblis* (djävulen) i Mina, de som försöker fly undan förgås i pelare av eld. Låten avslutas sedan med att deklarerar att det muslimska imperiet har gått under. Texten refererar flitigt till ord, symboler och begrepp inom islam och jag tänker nedan redogöra för några av dem.

Först och främst så verkar låten utlysa en önskan om att förstöra Kaba (om det verkligen är uppriktigt kommer jag att återkomma till). Betraktad som den mest heliga platsen i islam är Kaba av enorm betydelse. När man ber är det i riktning mot Kaba och under den obligatoriska pilgrimsfärden till Mecka cirkulerar man runt Kaba.⁹⁷ Även om det finns uppgifter att muslimska grupper som den islamiska staten (IS) har uttryckt en önskan om att förstöra Kaba⁹⁸ då muslimer riskerar att dyrka Kaba, menar jag att det i detta fall inte handlar om en önskan att muslimer ska tillbe Allah istället för ”stenar”. Budskapet i texten är klart och tydligt; islam ska förintas.

Trots texternas tydliga budskap är de, utan en utskrivna text, svåra att förstå. Detta för att de framförs med så kallad growl-sång vilket gör det svårt, även för den inbitna, att urskilja ord ur texten. Beroende på hur man väljer att publicera sina texter kan man med andra ord välja att vara väldigt blasfemisk eftersom risken att någon uppfattar vad man sjunger är liten. Vad som däremot är svårare att ”dölja” är bilderna och de omslag man väljer att använda vilka, som jag kommer visa, använder sig av klara budskap.

⁹⁷ Hjärpe 1992.

⁹⁸ Hafiz 2014-7/1.

4.2 Muslimsk representation i bild

“To see the Kaaba burn gives me
an emotional erection.”⁹⁹

I likhet med textproduktionen så är användandet av islamiska symboler ett relativt litet och nytt fenomen. Av de 24 skivomslag jag har kommit över är det endast fem som använder sig av uppenbart islamiska referenser (kategori A). Bortsett från redan nämnda *Gargoyles* skiva *March of the Heroes* (2006, Atlantis Muzik), är det första skivomslaget med en uppenbart islamisk referens *Godslaying Hellblast & Manzers* split-skiva *Pictavian Kara Metal*. Skivan som släpptes 2011 på Armée de la Mort Records, pryds av en tecknad brinnande moské i bakgrunden. De som försöker undfly lågorna stoppas vid utgången av Baphomet¹⁰⁰ beväpnad med en kroksabel och ett automatvapen. Prydd med ett pentagramhalsband är Baphomet i färd med att skörda sitt femte offer genom att skära halsen av honom. Nästa släpp i ordningen är *Impurations – Sancitites We Raped* som redogjorts för ovan, följt av *Hellsodomy* skiva *Masochistic Molestation* (2014, Deadbangers Records). Omslaget föreställer en moské med uppenbara referenser till Muhammads moské i Medina.¹⁰¹ Denna är i lågor och huvudmisstänkt för illdådet är den ungefär två gånger så höga och trearmade djävulsdemonen som figurerar på omslaget. Med en sabel i ena handen och en enorm påk i de två andra är demonen i full färd med att demolera den brinnande moskén.

Omslaget till *Sarinvomits* skiva *Baphopanzer Of The Demoniactal Brigade* är värt att diskutera då det är särskilt blasfemiskt. Omslaget, tecknat av den franska konstnären Chris Moyon¹⁰², är en helt svart-vit komposition. I centrum av bilden är en tankvagn, ovanpå den finner vi en Baphomet som från midjan och neråt integrerats med tankvagnen och på så vis skapat en hybrid: en Baphopanzer. Triumferande håller han en pentagramprydd flagga i sin högra hand och en dolk i sin vänstra. Runt halsen bär han ett inverterat kors och på tankvagnen går det att finna inristade pentagram. Anledningen till hans triumferande uppsyn

⁹⁹ Citat från fältanteckningar i Istanbul 9/11-8/12.

¹⁰⁰ Användandet av Baphomet går tillbaka ända till korsriddarna där Baphomet var ett synonym till Satan. Baphomet pryds av ett get huvud och har efter Church Of Satans anammande av symbolen 1966, blivit en av de mest välkända symbolerna för Satanism. Lewis 2001.

¹⁰¹ Kupolen, fönstren samt ingången är inte bara visuellt lika, utan är även placerade i likhet med Muhammads moské.

¹⁰² Väletablerad omslagstecknare för death och black-metal. Har bland annat gjort omslag till band som *Black Witchery*, *Archgoat*, *Dismember* med flera. <http://www.chrismoyen.com>.

finns i bakgrunden – han har ödelagt Kaba. Brinnandes och sönderskjutet återstår det lite av dess forna glans. Det broderade skynket som vanligtvis täcker Kaba hänger nätt och jämt kvar och spritt på ”slagfältet” ligger döda kroppar iförda, vad som ser ut att vara, pilgrimskläder.¹⁰³ Förutom ”baphopanzern” och Kaba går det inte att finna några större konstruktioner i bilden. Det går exempelvis inte att finna några spår av moskén *Masjid al-Haram* som omger Kaba, det hela leder till en komposition med fokus på två saker: den triumferande Baphopanzern och det brinnande Kaba.

4.3 Summering av bild och text, samt analys

Vilka ord och symboler är det då man använder sig av? Som textexemplen och bildexemplen ovan visar så är det huvudsakligen vanligt förekommande och välkända islamiska symboler som används. *Moské, Mohammad, Imam, Kaba, Hadjis, Minaret* är alla ord som de allra flesta muslimer har en relation till. Sammanhangen som de förekommer i är i huvudsak av våldsam, hatisk och blasfemisk karaktär. Det är uppenbart att texterna och bilderna har ambitionen att uppfattas som blasfemiska. Att det skulle vara ett mål i sig är även något mina informanter ger uttryck för i exempelvis följande citat: ”*Metal is the best way for blasphemy.*”¹⁰⁴ Det är även ett relativt nytt och till synes lokalt fenomen. De första uppenbart anti-islamiska textexemplet går att spåra till 2007 medan den visuella motsvarigheten går att finna först 2011. De band som har producerat materialet är samtliga knutna till ett och samma område i Istanbul. Inget av de material jag kom över från band i Ankara, Izmir eller Eskişehir hade ännu överträtt det blasfemiska tabu som Hecker nämner.¹⁰⁵ Materialet från Istanbul var även det tu-delat. Bortsett från den lokala scenen, knutet till ett område i Istanbul, så var inget av det andra materialet jag kom över från Istanbul, uppenbart blasfemiskt. Tidigare band som Hecker redogjort för har i skrivande stund inte använt sig av blasfemiskt innehåll i sin text och bildproduktion. Moribund Oblivion, ett av de band som fortfarande kan räknas som aktiva¹⁰⁶ och därmed gör det möjligt att se en förändring över tid, har till dags datum inte tagit några steg i den riktningen. Det är, vad jag vet, endast band från ett specifikt område som producerar den här typen av material. Bortsett från att härstamma från samma område i

¹⁰³ För män består klädseln av två vita, enkla tygstycken som lindas runt kroppen. Kvinnor klär sig oftast i långärmade tröjor och kjolar tillsammans med en slöja. För mer info, se Wensink & Jomier & Lewis 2012, ”Hadjj” i *Encyclopedia of Islam*, second edition; Hammoudi 2006.

¹⁰⁴ Gruppintervju Istanbul 22/11-2014.

¹⁰⁵ Se till exempel *Ominous Grief, Raven Woods*, från Ankara, *Black Omen* från Eskişehir, *Sagaris, Obscure* från Izmir.

¹⁰⁶ Deras senaste skiva *Manevi* släpptes 2013 på *Dust on the Tracks Records*.

Istanbul är samtliga band även bekanta med varandra och flera personer figurerar i mer än ett av banden. De är för att citera en av mina informanter: *"We are all friends and help each other out."*¹⁰⁷

Om symboler och ord förknippade med islam eller religion är en huvudsaklig del av dessa bands kulturproduktion, är symboler och ord förknippade med sex och sexuellt våld, en annan. Sexuella referenser i black metal är, i likhet med religiösa referenser, inget unikt,¹⁰⁸ men i ett land präglad av en större konservatism, än till exempel Norge, när det kommer till kvinnlig sexualitet och sex i stort, har det möjligtvis en annan funktion. Om vi utgår från att ett av målen med valet av symboler är att vara blasfemisk så kan två begrepp från social semiotik här vara relevant att titta närmare på, nämligen *denotation* samt *konnotation*.

Theo Van Leeuwen redogör för bland annat Roland Barthes definition och användning av *denotation* samt *konnotation* och hur man kan skapa en mening av bilder. Barthes som var den som etablerade användandet av termerna i andra sammanhang än lingvistik och logik, menade att även bilder har två lager av mening. Denotation är med hans definition det lager som säger *vad* eller *vem* som representeras i bilden, medan konnotation är det lager som berättar vilka värderingar och idéer som ges utrymme *genom* vad det är som representeras och på det sätt som det framställs. Visuell denotation refererar i Barthes fall till konkreta platser och personer medan visuell konnotation refererar till abstrakta koncept som är förknippade med den lokala kulturella kontexten.¹⁰⁹ En symbol kan med andra ord ha olika betydelser beroende på kontext. Ett inverterat kors frambringar inte samma reaktioner i det muslimska Turkiet som i det katolska Polen. Detta är även någonting som mina informanter uppmärksammat, en av dessa resonerar följande om sina val av symboler:

Because it is our originality I mean, if we used inverted crosses and... churches being burned in our covers it would mean nothing in this country. I mean this symbols have not any meaning like if you put an inverted cross in Turkey and you are walking around the street. They would think that you are Christian, not anti-Christian so its just meaningless. And since we are from here since we are

¹⁰⁷ Citat ur fältanteckningar 9/11-8/12.

¹⁰⁸ Marduk har till exempel en låt på sin skiva Panzer Division (1999, Regain Records), vid namn *Fistfucking God's Planet*.

¹⁰⁹ Leeuwen 2005, s. 37–38.

*against... we are provocative against the traditions of this country and this society so it is very normal actually to me to use traditional symbols of this country and the religion of this country, yeah.*¹¹⁰

Som citat ovan visar väljer man aktivt symboler och referenser som har en förankring i den lokala kontexten. Ett av målen är alltså att det ska uppfattas och förstås av det övriga majoritetssamhället, för att på så vis provocera. Det markerar därför en tydlig förändring gentemot tidigare black metal band i Turkiet vars texter inte syftade till någon särskild mening.¹¹¹ Syftet att provocera kan också vara ett av skälen till varför man främst väljer att använda välkända ord och symboler. En ovanlig eller svårförstådd referens hade eventuellt misslyckat med att frambringa en reaktion hos betraktaren. Medvetet förolämpande och blasfemiska texter eller omslag kan i dagens Turkiet betraktas som ett lagbrott vilket, som visat ovan, de är medvetna om. Trots detta så väljer de att fortsätta producera sitt material och jag tänker nedan ge några exempel på vilka anledningar som ges samt vilken funktion texterna och bilderna uppfyller.

4.4 Islams funktion i turkisk black metal

*”For me I hate every form of religion, especially Islam for this reason [...] for this reason to show my hatred against any form of religion I play in this band.”*¹¹²

*“... I am working on something that is very against is, very against people I hate. I really hate, I really hate these people you know, that’s why I keep doing this...”*¹¹³

Som vi kan konstatera ovan så har Istanbul's black metal-scen tagit en ny vändning de senaste åren. Frågan som inställer sig är då: varför ser representationen ut som den gör? Min fjärde

¹¹⁰ Personlig intervju Istanbul 5/12-2014.

¹¹¹ Hecker 2012, s. 138.

¹¹² Gruppintervju Istanbul 22/11-2014.

¹¹³ Personlig intervju Istanbul 5/12-2014.

frågeställning är kopplad till den frågan och det finns givetvis mer än ett svar. Samtliga av mina informanter har sina egna motiv och anledningar. Detta till trots har jag identifierat ett par återkommande resonemang vilka jag tänker redogöra för nedan. Dessa kommer sedan att analyseras med begrepp hämtade från studiet av subkulturer. Identitet och autenticitet kommer att diskuteras medan en betoning kommer ligga på J. Patrick Williams teori om motstånd i subkulturer.¹¹⁴

4.4.1 Katharsis och black metal som ett redskap

Som exemplen ovan visar så är det väldigt hatiska och grymma budskap som texterna och bilderna förmedlar och för den ovana kan producenterna bakom ett sådant material framstå som osympatiska. Jag vill dock hävda att en önskan om att sprida nervgas över Kaba inte nödvändigtvis betyder att man *de facto* kommer att (eller ens vill) sprida nervgas över Kaba. Nathalie Purcell har i sin forskning om nordamerikansk death metal, visat att det inte existerar någon korrelation mellan att lyssna på death metal och ett våldsamt beteende.¹¹⁵ Genren har, i likhet med black metal, ofta våldsamma texter vilket har lett till att amerikanska politiker återkommande anklagar death metal för att förespråka och generera våld. Purcell visar att detta inte stämmer och menar att de våldsamma texterna snarare kan ha en befriande funktion. För att visa detta använder sig Purcell av Aristoteles begrepp katharsis.¹¹⁶ Katharsis kan beskrivas som en förlösande process där man genom att uttrycka sig i konst, kan få utlopp för starka känslor. Texterna, musiken och omslagen kan därmed verka som en typ av redskap för att få utlopp för känslor och åsikter som man normalt inte kan uttrycka. Den här teorin skulle även kunna tillämpas på det material och personer jag pratat med. Vid en diskussion om texter och black metal fick jag följande resonemang:

*A lot of extreme people is into this religion so I think an expression to say that makes you more satisfied and give you relief to just sing and get all this violence, get all this depression and violence that is inside of you into this music. But and in the same time you can satisfied the listener of this music, but yeah I think its just an expression.*¹¹⁷

¹¹⁴ William 2011.

¹¹⁵ Purcell 2003.

¹¹⁶ Purcell 2003.

¹¹⁷ Personlig intervju, Istanbul 19/11-2014.

Som ovan citat visar är texterna, för den här personen, ett redskap att få utlopp för de känslor han hyser mot islam och de ”extrema människorna” inom religionen. Vidare ser han inte våldsuppmaningarna som *de facto* uppmaningar utan endast som ett starkt uttryck. Andra informanter menar också att texterna fungerar som ett redskap som följande citat visar:

*[...] black metal you can reflect what you want, black metal is the best.
You can vomit your hatred, you can vomit the hatred of hell, you can
vomit your hatred against God with the black metal is the best.*¹¹⁸

Här är det inte bara texterna utan hela genren black metal som möjliggör att uttrycka vad man vill. Att black metal fungerar som ett forum där annars kontroversiella handlingar blir rumsrena, var något jag bevitnade under den konsert jag deltog i. Det var inte ovanligt att publiken vid slutet av en låt började skandera ”hail Satan, hail Satan”, en fras, som enligt mina informanter, hade ställt till med bekymmer utanför konsertlokalen.¹¹⁹ Konserten utgjorde även ett utrymme där kvinnor kunde delta i fysiska aktiviteter med män, som ”stage diving”¹²⁰ och ”slam dancing/moshpit”¹²¹, samt bära öppet sexualiserande kläder, utan större risk att mötas med fördömande blickar från ”moralens väktare”. Black metal-konserter är givetvis inte den enda platsen i Istanbul där kvinnor kan agera i handlingar som anses omoraliska. Nattklubbar är ett öppet forum och möjligheten att människor ur black metal-scenen delar sexualkonservativa åsikter, går inte att utesluta. Dock var ingen av de kvinnor jag samtalade med förespråkare av till exempel sexuell återhållsamhet och en av dem hade även stött på problem när hon sökte bostad på grund av sin öppna attityd till sex före äktenskap.¹²² Jag upplevde heller ingen fientlighet från de manliga deltagarna orsakad av kvinnornas närvaro, snarare tvärtom då de få kvinnor som är en del av scenen ofta var bra vänner med bandmedlemmar och andra ”nyckelpersoner” ur scenen.

¹¹⁸ Personlig intervju, Istanbul 30/11-2014.

¹¹⁹ Fältanteckningar Istanbul, 9/11-8/12-2014.

¹²⁰ När en person hoppar ifrån scenen ut i publiken. Kan göras av både artister och publik. Min definition.

¹²¹ En fysisk ”dans” som vanligtvis sker i närheten av scenen. Personer hoppar in i varandra och knuffas. Trots att det kan se våldsamt ut sker det ofta i god anda. Min definition.

¹²² Fältanteckningar Istanbul 9/11-8/12-2014.

4.5 Islams betydelse för identitet och autenticitet

*“Black metal is not hobby for me, its not work for me, its my lifestyle. Black metal is my lifestyle.”*¹²³

I sin bok *Subcultural Theory: Traditions and Concepts* (2011) ägnar J. Patrik Williams ett kapitel åt teorier om identitet och autenticitet och dess betydelse för subkulturer. Ett av de begrepp som aktualiseras i kapitlet, och som Williams redogör för närmare, är ”insider” och ”outsider”. Benämningen som är knuten till tanken om identitet, utgår från att vi kategoriserar människor utifrån socialt skapade identiteter. Dessa fylls sedan med olika värden som vi tillskriver oss själva och andra. ”Punk” är en identitet med en subjektiv värdegrund som individer kan identifiera sig med och därmed bli ”punkare”. En insider är en person som i liket med en själv identifierar sig som ”punkare” och delar den värdegrund som ingår i ”punk”. ”Outsidern” är till en början resterande samhället men kan i senare stadier även tillskrivas andra personer som identifierar sig som ”punkare”. Den förändringen uppmärksammade Kathryn Fox i sin studie av en lokal punkscen i Amerika på 1980-talet. Studien visade att det inom punkscenen hade utvecklats en egen hierarki där man bland annat gjorde skillnad på ”hard-core” och ”soft-core” punkare.¹²⁴

Att en subkultur kan använda sig av interna kategoriseringar för att göra skillnad på individer och aktörer inom den egna subkulturen är ett faktum även inom black metal. Istället för att vara låst till en lokal kontext är kategoriseringen dock av internationell karaktär i form av idén om ”true black metal”. Kategoriseringen kan fyllas med olika komponenter som tillskrivs olika mycket betydelse beroende på den lokala kontexten. Det svenska black metal bandet Grá har följande beskrivning för sin EP *Helfärd*, *“Helfärd” is dedicated to the spirit that existed back in the 90's when Black Metal actually meant something...*¹²⁵. Beskrivningen gör klart att bandet har en vurm för 1990-talets black metal som betraktas som något mer ”äkta” och ”riktigt” än dagens black metal. Bandets texter och omslag är också av annan karaktär än de jag redogjort för ovan, vilket indikerar att texterna inte är den komponent som tillskrivs mest vikt i deras konstruktion av ”riktigt black metal”. Däremot så var texterna en av de

¹²³ Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

¹²⁴ William 2011, s. 126–145.

¹²⁵ <http://grahorde.bandcamp.com>.

viktigaste komponenterna i den kontext jag verkade i. Blasfemiska, anti-islamiska och satanistiska texter var för många av mina informanter ett måste om band ska identifiera sig som ett black metal band. De band som inte använde sig av den typen av lyrik betraktades som ”posörer”:

*The lyrics are extremely important of course. No matter how good a band sounds, without Satanic concepts dealing around themes like destruction, evil, desecration, fanaticism and devil worship, it will never be a real black metal band in my eyes. Black metal has become more than "just music". One has to provide more than just some riffs and shrieks to be considered a black metal band.*¹²⁶

Som citatet visar tillskrivs texterna en stor betydelse för vad som kan betraktas som black metal eller inte. Vikten av att vara bärare av en tydlig anti-religiös profil uppmärksammades även i relation till andra turkiska black metal band. Moribund Oblivion har, som nämnts tidigare, ingen tydlig anti-islamisk profil och nämnandet av deras namn möttes av hånskratt och glåpord:

*They don't, they don't play black metal. [...] because first of all, they are Muslims, they are Muslim guys and that's just unacceptable. There is this shit called un-black metal, its basically black metal music with Christian lyrics and stuff I see that... I see them as the same as the band from that genre actually because there... well you know there must be some authenticity you know at some point and when you play with these things like your... well if you not anti-religious, I use a very broad term yeah, but if your not anti-religious or anything or if you are in favour of religion at any point of your lifetime then you shouldn't be doing any black metal or even metal maybe.*¹²⁷

Att religion och ett tydligt ställningstagande mot detsamma fungerar som en viktig komponent i konstruktionen av en black metal identitet blir här tydligt. Huruvida medlemmarna i Moribund Oblivion *de facto* är muslimer eller inte kan jag inte uttala mig om

¹²⁶ Personlig intervju i Istanbul 15/11-2014.

¹²⁷ Personlig intervju i Istanbul 5/12-2014.

men det viktiga är att de *uppfattades* som muslimer, och därmed betraktades deras anspråk på att vara ”black metal” som tomma ord. Ett annat exempel som visar att islam, och individens inställning till religion tillsätts stor betydelse, uppkom i samband med diskussioner om mina informanternas personliga religiositet. På frågan om en muslim kan spela och lyssna på black metal var det genomgående svaret nej. En informant menade att det kunde gå men att det skulle vara konstigt och att personen i så fall skulle behöva stå ut med glåpord från övriga medlemmar ur scenen. Praktik och ideal verkar i det här fallet vara en och samma sak. Ingen av mina informanter firade religiösa högtider och uppmärksammade inte heller socialt genom att exempelvis utbyta sms:

*You know in Turkey there is a thing going on that the all the holidays people got text-messages to the friends (D - ah yeah?) yeah I mean "Happy bla bla" [...] I never did it, I never... I'm not going to do it also in the future.*¹²⁸

Samtliga informanter tog dock vara på ledigheten men ”firade” genom att dricka tillsammans utomhus.¹²⁹ Förutom den sociala aspekten av att träffas så fyller firandet även en funktion i att indirekt pröva subkulturens medlemmars engagemang till scenen. Att inte närvara vid träffarna hade uppmärksammats och eventuellt riskerat att utesluta individen ur gemenskapen. Att inneha en dubbel identitet, ”muslim” och ”black metal”, blir vid sådana tillfällen svårt att kombinera. Därmed hålls gruppen ”fri” från praktiserade muslimer.

Det gjordes även en skillnad på anti-kristna och anti-islamiska texter där det sistnämnda ansågs mer autentiskt:

*We write lyrics against Islam because if we write lyrics about against Christianity it will be weird because we live in an Islamic country.*¹³⁰

Vikten av att vilja uppfattas som anti-islamisk, och därmed autentisk, var inte i bara knutet till den lokala scenen utan var även en central del i kommunikationen internationellt. Vid samtal med en av mina informanter gavs det uttryck för att black metal band från Turkiet kämpade i dubbelt underläge. Förutom att producera material som i den lokala kontexten har en potential

¹²⁸ Personlig intervju i Istanbul 29/11-2014.

¹²⁹ Fältanteckningar och intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

¹³⁰ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

att leda till fängelsestraff, upplevs samma material vara nödvändigt för att få ett erkännande internationellt. Det fanns en oro att amerikanska och europeiska skivbolag skulle få uppfattning om att de endast hade ”black metal” som en hobby, och i övrigt levde ett liv som muslimer, något anti-islamiska texter skulle kunna ha potential att förhindra. Moribund Oblivion tas här än en gång upp som ett exempel. När de kontaktade det franska skivbolaget *Legion of Death Records*¹³¹, ett skivbolag med en ”*true black metal ideology*”¹³², för ett eventuellt samarbete fick de, enligt min informant, avslag på grund av att de inte ansågs vara black metal ”på riktigt”. Enligt min informant berodde detta bland annat på deras avsaknad av satanistisk och anti-religiös lyrik.¹³³

Som exemplen ovan visar är användandet av anti-islamiska texter och bildspråk inte bara knutet till en önskan om att provocera, utan utgör även en viktig komponent i mina informanternas konstruktion av en ”riktig” black metal-identitet. Bands avsaknad av ett tydligt ställningstagande mot islam riskerade att diskvalificera deras anspråk på att vara ”black metal” och att endast producera anti-kristen lyrik uppfyller inte mina informanternas eget krav på autenticitet. Att vara anti-islam är inte heller explicit knutet till den lokala kontexten för att göra åtskillnad mellan olika band, utan upplevs även spela roll i en internationell kontext för att framstå som en seriös aktör på black metal-marknaden. Samma anledning kan även förklara varför muslimer inte är välkomna i black metal-scenen av mina informanter. Ett samröre med muslimer vore potentiellt skadligt för eventuella skivkontrakt. Vidare är relationen till islam associerat med ett motstånd mot densamma men innan jag går vidare med att analysera hur detta motstånd tar sig uttryck, måste vi först identifiera *vad* det är man gör motstånd mot.

4.6 Satan och Satanism

*“You know Satan is against God, so its like a...
it’s like a rebellion so... rebelling to the
authority is kind of a my thing.”*¹³⁴

¹³¹ Skivbolaget är grundat av medlemmar från bandet Death Spell Omega. De har bland annat gett ut *Godslaying Hellblast*. <http://www.legionofdeathrecords.com>.

¹³² Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

¹³³ Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

¹³⁴ Personlig intervju i Istanbul 29/11-2014.

*”Satan is the best way for blasphemy against
Islam or other Gods.”¹³⁵*

Satan och satanistiska referenser är, som visat, ett ofta förekommande inslag i både text och bildproduktion. Baphomet, hornbeklädda demoner och djävular är alla symboler som faller in under kategori B och är därmed allmängiltiga abrahamitiska symboler, inte explicit islamiska. Den muslimska traditionen har dock ett rikt ordförråd när det kommer till referenser för Satan och demoner: *Iblis*, *jinn*, *al-Shaytan* är alla ord som snarare hade hamnat i kategori A. Varför använder sig inte anti-islamiska band av referenser från sitt eget kulturarv? Och borde inte frasen *”I hate every religion”* inkludera satanism?¹³⁶

I islamisk teologi och historia går Satan huvudsakligen under två namn: *Iblis* och *al-Shaytan*. *Iblis* förknippas främst med den stolta ängeln som trotsade Allahs vilja genom att inte buga sig för Adam, medan *al-Shaytan* – förföraren, leder de troende på villovägar och får dem att trotsa Allah.¹³⁷ *Al-Shaytan* har däremot, till skillnad från den kristna traditionen med Satan, inte makt nog att utmana självaste Gud. Att det skulle vara den mäktigare ”kristna” Satan man framförallt refererar till, ges uttryck för i mina informanternas syn på Satan:

*Satan is I think... is the symbol to anti-religion*¹³⁸

*Satan is good, Satan is mighty. Satan is mighty because its a good...
its a good way to fight Islam. Its kind of ideology.*¹³⁹

Som de inledande citaten och de ovan gör klart är det den mäktiga Satan det refereras till. Vidare är Satan och satanism främst är en symbol för kampen *mot* religion för mina informanter. De betraktar det inte *som* en religion utan snarare som en ideologi vilket följande citat gör klart *”... as we say before, we don't, we don't like any kind of religion and we don't see Satanism as a religion.”*¹⁴⁰ De tar även avstånd från mordet som genomfördes

¹³⁵ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹³⁶ Church of Satan i USA benämner sig själva som en ”religion” och menar att satanism är en religion från och med dess start 1966. För mer info, se, <http://churchofsatan.com>.

¹³⁷ Hecker 2012, s. 136–137; Gardet & Wensinck 2012. “Iblīs” i *Encyclopedia of Islam*, second edition.

¹³⁸ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹³⁹ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁴⁰ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

av satanister vid slutet av 1990 talet och menar att förövarna var löjliga, sökte uppmärksamhet och inte var riktiga satanister.¹⁴¹ Nämnandet av mordet väckte för det mesta upprörda känslor och det var viktigt att visa att förövarna inte var satanister. Att de inte var ”riktiga” satanister förklarades bland annat med att de i fängelset ångrat sig och ”återvänt” till islam, något en riktig satanist inte hade gjort.¹⁴² ”The Satanic scare” och den bild av satanism som medierna proklamerade skiljer sig från den egna självbilden och följande citat kan ses som ett försök att reda ut de missuppfattningar man menar folk har fått för sig:

*I am leaving my religion but I don't kill anyone for fun or raping a girl for fun or anything.*¹⁴³

Mord och våldtäkt för skojs skull är för mina informanter inte satanism, däremot vill man att satanism ska signalera att man lämnat islam.

Användandet av Satan som en symbol är även kopplat till det faktum att mina informanter ännu inte funnit en bra symbol för anti-religion inom islam. Satan upplevs vara en generell symbol för motstånd mot religion och är inte explicit knuten till exempelvis kristendomen. Satan fyller funktionen, förutom att vara en symbol för anti-religion, även av ett substitut för avsaknaden av en tydlig anti-islamisk symbol. En tredje anledning till att Baphomet och Satan används som symboler, snarare än Iblis och al-Shaytan, är att de traditionellt brukats i black metal. De håller sig därför inom det interna ”regelverk” de anser existera inom black metal.

4.7 I hate Islam but I'm okey with Alevis

Som texterna och de olika citaten gör klart existerar det ett hat mot ”islam” från majoriteten av mina informanter. Världens näst största religion är dock hem för flertalet olika tolkningar och frasen ”jag är emot islam” fylldes med olika innehåll beroende på vem av mina informanter jag pratade med. Trots det har jag identifierat tre olika ”drag” som de flesta av mina informanter tillskriver islam och muslimer. Det första draget ser en muslim som en intolerant, ignorant och lättstött person som har lätt för att ta till våld. Den andra identifierar islam och muslimer med majoritetssamhället medan den sista knyter an islam till samhällets

¹⁴¹ Intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

¹⁴² Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁴³ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

auktoritetsinstitutioner, som polis, skola, regering och rättsväsendet. Nedan följer ett urval av citat som visar detta och som sedan följs upp med en diskussion om motstånd i subkulturer:

*But in the Turkey the Arabic oppressions is more than every... every religious in the world because the Arabic people a very intolerant, intolerant about and if you, if they heard you are an atheist you don't believe any religion, they can warn you and they don't want you there near. Not problem for me, I don't like them but if... if I have to work with them and they know I am atheist, they also.... they also... they can also show [...] angry, angry for you, ok!*¹⁴⁴

*Yes Muslims are very religious and offensive in this region... when you try to do something they gathered suddenly and they try to kill you. Maybe they beat you.*¹⁴⁵

*If you want to stop, if you want to give up of your religion, so you're an enemy for them.*¹⁴⁶

*And I support people who doesn't like Islam also, because I mean look at the news today they have right at some point, they made a demon of man. They like... beheading people I mean.*¹⁴⁷

*And Islamic people, if you don't support Islam, they try to harm you...*¹⁴⁸

Som citaten ovan gör klart betraktas muslimer som lättstötta och intoleranta människor. Stödjer du inte islam eller har en önskan om att lämna religionen, möts du av våld som i värsta fall kan leda till döden. Man ger även uttryck för att islam och muslimer är värre än andra religioner och att IS krigares avrättningar är en produkt av islam. Tragedin i Sivas år 1993 då 37 människor, många av dem alevier, brändes till döds av en grupp fundamentalistiska islamister var en händelse som ofta refererades till som ett muslimskt uttryck.¹⁴⁹ Den här bilden av muslimer var något majoriteten av mina informanter delade.

¹⁴⁴ Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

¹⁴⁵ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁴⁶ Personlig intervju i Istanbul 19/11-2014.

¹⁴⁷ Personlig intervju i Istanbul 11/11-2014.

¹⁴⁸ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁴⁹ *Hurriyet Daily News* 2008.

Många uttryckte även att de var mer kunniga om islam än muslimer själva, som till exempel i denna gruppintervju:

3 - Its true, if [you] read Quran you will be an atheist if you don't read you will be a Muslim.

2 - If you didn't read Quran, you can't be anti-Islamist. Or something like that and also if you didn't read bible you cant be anti-Christian. so we are all read Quran, and we all know the bullshit. And we are anti-Islamist about Quran and Islam.

4 - we all know about Islam more than Islamic people for they don't read.

3 - they just believe it.

2 - they just believe but they have no idea about Islam, actually Islam is only cultural in Turkey, not only religion. Most of people is believing Islam for culture.¹⁵⁰

Resonemanget ovan, taget från den gruppintervju jag genomförde, framställer muslimer som dåligt pålästa och okunniga om sin egen religion. Själva har de alla läst Koranen och menar att det är en anledning till deras anti-islamiska kamp, och ett måste för att kunna föra den. Muslimer tror oreflekterat på islam vilket de menar framförallt har med den kulturella kontexten att göra. Om vi definierar ”kultur” som handlingar och åsikter som är accepterade och uppmuntrade av majoritetssamhället, blir islam och muslimer här förknippat med detsamma. Därmed ges uttryck för den andra kategorin, att islam och muslimer är synonymt med majoritetssamhället. Senare i samtalet uppmärksammas även den tredje kategorin, islam som en del av samhällsautoriteter. Efter jag ifrågasatt om deras påstående ”läser du Koranen blir du ateist”, även är sant för imamer, får jag förklarat för mig att de är avlönade av regeringen och har därför ett ekonomiskt intresse att identifiera sig som muslimer.¹⁵¹ En uppriktigt troende muslim som ber till islam utan ett ekonomiskt intresse, finns inte. Andra exempel på att man anser att islam dominerar majoritetssamhället och den offentliga sfären är att man upplever det omöjligt att säga ”fuck Islam” på gatan utan att det väcker våldsamma reaktioner.¹⁵² Den tredje kategorin lyste även igenom i nedanstående citat:

¹⁵⁰ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁵¹ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁵² Fältanteckningar Istanbul 8/11-9/12-2014.

*My mother also said, my mother write a paper, "my son he don't want to go Islamic courses". and then they refused my mother.*¹⁵³

*[...] when you go to court and the police, the police is the fans of AKP.*¹⁵⁴

*[...] they [AKP] are making a lot of new laws that changing the society they converting to more... Islamic one.*¹⁵⁵

Att islam knyts till regeringsmakten (AKP) och de i sin tur påverkar övriga samhällsinstitutioner blir här tydligt. Polis och rättsväsende målas upp som sympatisörer till det nuvarande regeringspartiet AKP vilka, som jag visat tidigare, har en tydlig islamisk profil. Islamiska påtryckningar fortsätter sedan i skolan där det anses omöjligt att få dispens från islamundervisningen. Ytterligare ett problem som upplevs med undervisningen är att den inte ger utrymme för andra religioner och varianter av islam än rådande sunni-praxis i Turkiet, samt det faktum att många av lärarna i skolan är imamer.¹⁵⁶

För att summera, islam, den stora förtryckaren, upplevs försöka kommendera individens handlingar sedan födseln och är för de flesta synonymt med fascism och förtryck. Via våldsamma, intoleranta muslimer, skola och stat kontrolleras det offentliga rummet och undantag ett par platser, upplever mina informanter att de inte kan vädra sina åsikter eller framföra sin musik utan risk för negativa konsekvenser. Musik de betraktar som ett sätt att bekämpa islamisk fascism:

From our birth to grow up always, always people try to integrate Islamic fascism to us. We hate Islamic fascism every people are always anger every people are always offensive [offended] because they are, they are afraid to loose their religion. But I don't give a shit about their religion I am very proud to say fuck Islam, we hate... our only goal about our band, our hatred to

¹⁵³ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁵⁴ Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

¹⁵⁵ Personlig intervju i Istanbul 29/11-2014.

¹⁵⁶ Personliga intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

*Islamic fascism because everywhere and we want to break that with our music.*¹⁵⁷

Vad jag redogjort för ovan är mina informanternas föreställningar om islam och muslimer. Som nämnt i inledningen utgår jag från en bredare definition av islam och vid diskussioner om huruvida man även var emot alevier och sufier, var det inte ovanligt med resonemang som förkunnade att det inte var riktig islam, eller åtminstone inte den man i första hand var emot.¹⁵⁸ Sufier och alevier sågs istället som offer för religiöst våld och några av mina informanter menade att de inte hade något problem med varken alevier eller andra religiösa minoriteter i Turkiet. Man poängterade fortfarande att man ”hatar alla religioner” men omslagen och texterna var först och främst riktat mot den islam som redogjordes för ovan, en islam som i första hand inte inkluderar alevier eller sufier.

Varför alevier och alevism inte inkluderades i den ursprungliga definitionen av islam kan härledas till dess ställning i Turkiet. Alevier är en utsatt minoritet i Turkiet och diskrimineras på en rad punkter i jämförelse med sunniter.¹⁵⁹ Alevism är inte en lika stor del av det offentliga rummet, det saknar representation i parlamentet och lärs inte heller ut i skolorna.¹⁶⁰ Det är på så vis långt ifrån det mina informanter kallar ”islamisk fascism”. Andra förhållningssätt till islam som inte inkluderades i kampen var föräldrarna och deras relation till religion. Även om majoriteten av mina informanter beskrev sin uppväxt som sekulär hade flertalet föräldrar en gudstro. Det gjordes en åtskillnad på föräldrarnas inställning till religion och den som tillskrevs resten av samhället. Inga av mina informanter tvingades till att be eller gå till moskén och de upplevde inget religiöst förtryck från sina föräldrar:

*In my family he [hans far] wanted me to go to mosque and do religious activities but he really didn't use a force on us, on me and my brother.*¹⁶¹

Även om de inte direkt gillade föräldrarnas religiositet så respekterades den till viss del. Majoriteten av mina informanter uppgav att deras familjer var medvetna om att de spelade i

¹⁵⁷ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁵⁸ Personliga intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

¹⁵⁹ Bönelokalerna *Cemevleri* får exempelvis inte statligt stöd från regering. För mer info, se Paul & Seyrek 2014.

¹⁶⁰ Paul & Seyrek 2014.

¹⁶¹ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

band och metal musik. Vad de däremot inte var medvetna om är de anti-islamiska texterna och omslag som de producerar. Detta för att de ”inte hade klarat av det”:

Actually my family is really like my music and... not actually music and they like me for I am musician, but they have no idea about my lyrics. Because my family can't [...] [they] can't handle my lyrics.¹⁶²

Eftersom många av mina informanter fortfarande bor hemma så kan hemlighållandet av materialet grunda sig i en önskan om att undvika konflikter, men troligare är att de inte vill utsätta sina föräldrar för något (i det här fallet texterna) de vet att de inte hade klarat av att förstå och hantera. I likhet med alevism och sufism, så stämmer inte föräldrarnas religiositet in på den inledande beskrivningen av islam och muslimer. Det visade sig att mina informanter, till en början, kompromisslösa attityd till islam *de facto* är en komplicerad relation med flertalet aspekter.

4.8 Kampen mot islam och motstånd inom subkulturer

Som vi kan se ovan upplevs muslimer i första hand som intoleranta och våldsamma personer. Vidare upplevs islam genomsyra hela samhället och framförallt den nuvarande regeringen och är något man vill bedriva motstånd mot. En av de viktigaste komponenterna i identitetsskapandet kretsar kring ett motstånd och avståndstagande till religion och islam. Men hur ska vi förstå motstånd och vilken typ av motstånd är det vi pratar om?

Innan det går att börja analysera motstånd inom subkulturer och hur det tar sig uttryck menar Williams att vi först måste definiera begreppet makt.¹⁶³ Williams uppmärksammar här två uttryck för makt: hegemoni och dominans. Dominans likställs med direkt utövande av makt för att bibehålla kontroll över ett område, exempelvis ett hus. Det skulle även kunna vara en auktoritär stat som via polis och militär kontrollerar en befolkning genom att exempelvis slå ned proteströrelser. Det är dock en stundtals kostsam och ineffektiv metod för att bibehålla makt. Ett alternativ är att försöka skapa hegemoni. Hegemoni kan beskrivas som det redskap en dominerande klass, exempelvis överklassen (ofta knuten till stat och regering), använder för att indirekt kontrollera en större, men mindre maktfull social klass, exempelvis

¹⁶² Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁶³ Williams 2011, s. 88–89.

medelklassen (befolkningen). Maktförhållandet utgår från att de värderingar och åsikter som delas av den dominerande klassen, upprätthålls av den mindre maktfulla men numerärt större klassen. Viktigt är att upprätthållandet av idealen inte sker av tvång, utan av fri vilja. Ett sätt att lyckas med det är att försöka skapa konsensus.

Konsensus kan uppnås genom att olika samhällsinstitutioner som skola, religiösa mötesplatser (moské), mass- och populärmedia interagerar med varandra för att etablera och kommunicera den dominerande klassens värderingar, etik och moral för att på så sätt upprätthålla de samma. Hegemoni är det stadie men önskar nå då ens värderingar är vedertagna sanningar. Att ”hålla med” om någonting snarare än att ”acceptera” någonting kännetecknar hegemoni. Enligt William menar Antonio Gramsci att medtycke framförallt uppstår genom idén om ”sunt förnuft”, vilket han beskriver som de antagande människor gör om vad som är ”rätt”. Frasen ”det säger ju sig självt att du inte kan slåss emot polisen” är ett uttryck för ”sunt förnuft” och betraktas som en vedertagen sanning.¹⁶⁴ En vedertagen sanning är inte statiskt utan förhandlas ständigt och förändras. Kvinnors rösträtt är ett exempel på vad som tidigare varit en vedertagen sanning, kvinnors olämplighet att delta i politik, förändrats till att det nu förväntas delta. Inom subkulturer är det vanligt att utmana den ”vedertagna sanningen” om exempelvis klädsel och frisyrier. Det är i den här kontexten som Williams menar att vi ska förstå begreppet motstånd.¹⁶⁵

Med ovan nämnda definitioner av makt blir det tydligt att ”islam”, enligt mina informanter, genomsyrar alla maktpositioner. Den offentliga sfären och majoritetssamhället upplevs redan vara kontrollerad av ”islam” och muslimer. Bortsett från konserter och utvalda mötesplatser upplever de att det inte finns något utrymme att uttrycka sina åsikter. Artikel 216 och de domstolsutslag den genererat, är ett tydligt exempel på hur den dominerande makten (AKP), försöker kontrollera den offentliga sfären med ambitionen att hålla den fri från den typ av uttryck som banden producerar. Det kan därför betraktas som ett försök från AKP att via dominans (juridiska sanktioner) etablera hegemoni. Via AKP förknippas islam ytterligare med den direkt dominerande makten. Den främsta representanten för den dominerande makten är presidenten. Han är i sin tur muslim och har vid flertalet offentliga framträdanden uttryckt religiöst konservativa värderingar och, i anknytning till Ghezi park-protesterna, anspelat på

¹⁶⁴ Williams 2011, s. 87–91.

¹⁶⁵ Williams 2011, s. 90–92.

islam i sin retorik. Islams relation till den dominerande makten anses ha intensifierats sedan AKP:s tillträde vilket blir tydligt i citat om att regeringen numera inte bara är fascistisk, utan islam-fascistisk.

Att vara ”emot islam” blir i den här kontexten synonymt med motstånd mot regeringen, likväl som majoritetssamhälle. Detta trots att majoriteten av mina informanter sa sig vara ointresserade av politik och att black metal inte fungerade som en plattform för att föra fram en politisk agenda. Endast en av mina informanter menade att han förenade sitt engagemang i black metal med sitt politiska arbete mot regeringen, och vad han beskrev som dess ”nedrustningen av den sekulära staten”.¹⁶⁶

Begreppet ”motstånd” och dess förklaringsvärde för subkulturers formation har varit föremål för het debatt i studiet av dessa.¹⁶⁷ Williams introducerar tre olika nivåer för att analysera motstånd i subkulturer. Utgångspunkten är att ingen av nivåerna är låsta till sig självt, utan att en handling kan vara av flera olika nivåer. De tre begreppen Williams introducerar är *passiv-aktiv*, *mikro-makro* samt *öppet-dolt* och han menar att en handling inte bara är *passiv* eller *aktiv*, den är inte bara *dold* eller *öppen* och slutligen är den inte nödvändigtvis på endast en *mikro* eller *makro-nivå*, utan att en handling kan innehålla alla komponenter samtidigt. Williams menar sig här skilja sig från hur tidigare forskare har närmat sig motstånd vilka, enligt honom, främst har analyserat det utifrån låsta kategorier.¹⁶⁸

Att spela black metal i Turkiet är både ett aktivt motstånd likväl som det är passivt. Genom att klä sig ”annorlunda” och lyssna på annan musik så utgör individens medverkan i subkulturen ett passivt motstånd mot hegemonin. Valet av kläder sker dock inte oreflekterat då man är medveten om dess provokativa natur och väljer aktivt kläder som kommer att uppfattas som främmande eller provocerande vilket citatet nedan visar:

*[...] we are always wearing metal shirts its... actually its provocative for them that we are wearing metal shirts.*¹⁶⁹

¹⁶⁶ Personliga intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

¹⁶⁷ Williams 2011, s. 92.

¹⁶⁸ Williams 2011, s. 87–106.

¹⁶⁹ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

Vidare väljer de att aktivt producera material som riskerar att leda till åtal. Att spela metal utgör i och för sig även det ett alternativ till hegemoni men är till skillnad från anti-islamisk kulturproduktion, inte olagligt. Det kan därför ses som ett aktivt motstånd eftersom en av intentionerna är att göra motstånd.

*You can play metal in streets, its no problem. But if you say anti-Islamic words it will be problem.*¹⁷⁰

*[...] this is my fight, this band is my fight against Islamic fascisms.*¹⁷¹

Även om det finns en intention att uppfattas som provokativ betyder det inte att man *alltid* vill uppfattas som det i *alla* situationer. Relationen till sin familj är ett exempel då man hemlighöll sina texter och undvek att berätta att man spelade i ett metal-band. Arbetsplatsen var en annan miljö där man försökte undvika komplikationer på grund av sin subkulturella tillhörighet. Ingen av mina arbetande informanter hade exempelvis långt hår, ett attribut som annars är vanligt i metal och black-metal sammanhang. Oviljan att ha långt hårt kan givetvis ha flertalet förklaringar (stilmässigt, praktiskt osv) men en bidragande anledning enligt en av mina informanter var att långt hår gjorde det svårare att få jobb och kunde leda till problem.¹⁷² Huruvida man väljer att göra aktivt eller passivt motstånd beror på vem man riktar sitt motstånd mot (*mikro/makro*) och hur offentligt man gör det (*öppet/dolt*) vilket jag tänker diskutera nedan.

Öppet motstånd har definierats av Hollander och Einwhoner som ”*behavior that is visible and readily recognized by both targets and observers as resistance and, further, is intended to be recognized as such. This category includes collective acts such as social movements... as well as individual acts of refusal*” medan *dolt motstånd* ”*refer to acts that are intentional yet go unnoticed (and, therefore, unpunished) by their targets, although they are recognized as resistance by other, culturally aware observers.*”¹⁷³ Williams använder sig av ovan definitioner men riktar kritik mot den för att de kategoriserar en handling som antingen öppen

¹⁷⁰ Personlig intervju, Istanbul 18/11-2014.

¹⁷¹ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

¹⁷² Personlig intervju i Istanbul 29/11-2014.

¹⁷³ Williams 2011, s. 103.

eller dolt, inte både- och samtidigt.¹⁷⁴ Nedan följer ett par exempel från mitt material som visar den dualism som finns i motstånd.

Med ovan nämnda definitioner blir skivorna och texterna exempel på ett öppet motstånd eftersom en *intention* är att göra motstånd. Texterna är även offentliga på Google och tillgängliga för alla som vet vart de ska leta. Dessutom hade materialet antagligen klassats som ett brott mot artikel 216 och, i egenskap av lagbrott, uppfattats som motstånd. Samtidigt sker motståndet dolt eftersom materialet riktar sig mot personer och institutioner som troligtvis inte är medvetna om dess existens. Samtliga medlemmar använder även alias för att försvåra för dem som eventuellt vill knyta materialet till enskilda individer och undgår på så vis eventuell bestraffning.

Konserten jag medverkade på var även det ett exempel på hur motståndets dualism. På affischen som användes för att marknadsföra konserten fanns, till skillnad från skivomslagen, inte några islamiska symboler. Andra konsert-affischer jag kom över använde sig inte heller av det. Inget av de fyra banden som spelade använde sig av scenografisk rekvisita eller scenkläder som var tydligt anti-religiösa och religiösa symboler uteblev i stort. Bortsett från två gasmasker, långa nitarmband, en enstaka t-shirt och ett pentagram-halsband, förekom det ingenting på scenen som avslöjade att det rörde sig om en black metal-konsert.¹⁷⁵

Att avsaknaden av rekvisita bland annat skulle bero på en ambition att försvåra för utomstående att förstå vad konserten handlade om, är något mina informanter höll med om. När jag frågade dem om de hade kunnat tänka sig att bränna en Koran på scen blev det övergripande svaret, ”ja, men inte i Turkiet”.¹⁷⁶ Detsamma gällde för backdroppen¹⁷⁷ som saknade en avbildning av ett av de skivomslag jag redogjort för tidigare, eftersom det hade varit för tydligt.

There were only people who are anti-religious guys and girls, there is not problem but the owner of the places [...] see this one and some of, some of

¹⁷⁴ Williams 2011, s. 102–105.

¹⁷⁵ Fältanteckningar Istanbul 23/11-2014.

¹⁷⁶ Personliga intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

¹⁷⁷ En stor tygflagga som ofta återfinns längst bak på scenen och som vanligen innehåller bandnamn och skivomslag (min definition).

*stranger guy maybe came to watch this one and he and or she can see this and make complain about this one [...] and there is some trouble.*¹⁷⁸

Citatet ovan gör klart att man upplever konserten som ett område, mer eller mindre, ”kontrollerat” av likasinnade. Det blir därför, som jag påpekat tidigare, en plats där band såväl som fans kan konsumera och någorlunda öppet framföra sitt motståndsbudskap i musik och texter. Det sker dock inte oreflekterat utan man undviker tydliga symboler eller handlingar för att på så vis minimera risken att eventuella ”utomstående” i lokalen skulle anmäla konsertens utövare. I det avsnittet rör det sig därför även om ett dolt motstånd eftersom man framförallt sprider budskapet till ”de redan frälsta”.

En annan spännande aspekt av citatet ovan är att den tidigare ambitionen, att provocera, inte verkar få ett lika tydligt utrymme när en aspekt av anonymiseringen försvinner. Vid diskussioner om huruvida de har ”en gräns” i sitt provocerande, var ett av svaren jag fick att man rent principiellt inte hade en gräns, men att de inte vill utföra saker de var säkra på skulle leda till fängelse.¹⁷⁹ Texterna och skivomslagen betraktas som ett relativt ”säkert” sätt att uttrycka öppet motstånd på och det bedrivs aktivt under förutsättning att avsändaren kan känna sig någorlunda anonym och dold. Det påverkas i sin tur av den kontext man verkar i. Vid ett uppträdande i Danmark hade trummisen i ett av banden ställt sig upp och fått publiken att skrika ”*fuck Islam, fuck Islam*”¹⁸⁰, något som inte skedde vid den konsert i Turkiet jag närvarade vid. Motståndet sker med andra ord inte helt oreflekterat utan föregås av en form av ”riskbedömning” vilket påverkar hur öppen eller dold man är i sitt motstånd vid olika tillfällen.

Vem är det då motståndet riktar sig mot? Williams använder sig bland annat av benämningarna *mikro/makro* för att visa på vilken nivå motståndet tar sig uttryck och riktas. *Mikro* ska i det här fallet förstås som det motstånd som sker på individ-nivå. Williams tar upp Lauraine Leblanc’s forskning om punkttjejer som ett exempel på mikro-orienterat motstånd. Studien visade att en bidragande anledning till tjejernas engagemang i punk-subkulturen var att det möjliggjorde dem att göra motstånd mot den *status quo* som de upplevde i skolan. Motståndet bestod bland annat i klädval och att försvara sig själv i slagsmål (istället för att

¹⁷⁸ Personlig intervju i Istanbul 30/11-2014.

¹⁷⁹ Personliga intervjuer i Istanbul 9/11-8/12-2014.

¹⁸⁰ Gruppintervju i Istanbul 22/11-2014.

låta en kille göra det).¹⁸¹ Ifall mikro-orienterat motstånd grundar sig i individens försök att påverka sin situation, syftar motstånd på makro-nivån till de motstånd som vill påverka den rådande samhällsordningen. Hippie-rörelsen på 1960 talet är ett exempel Williams tar upp i sammanhanget.¹⁸²

Om vi använder oss av ovan nämnda definitioner av mikro och makro så går det att se att mina informanternas engagemang i black metal utgör ett motstånd på samtliga nivåer. I likhet med punktjeerna väljer de alternativa kläder som de anser uppfattas som provocerande. Det är dock inte den enda anledningen till klädvalet. Smak och en möjlighet att vinna subkulturell status¹⁸³ är exempel på andra faktorer som spelar in, men det blir trots allt ett uttryck för motstånd på mikro-nivå eftersom det utgår från individens intention att signalera och utstråla motstånd. Det förra kapitlet visade att de för en kamp mot vad de kallar islamisk-fascism. Detta tillskriver de och återfinner på alla nivåer i samhället och i den turkiska kontexten, rör det sig därför även om ett motstånd på makro-nivå. Det skiljer sig därmed från svensk black metal och dess motstånd mot kristendomen eftersom kristendomen, till skillnad från islam i Turkiet, inte har en lika tydlig koppling till den dominerande makten.

Som diskussionerna ovan har visat blir, anti-islamisk black metal i Turkiet, till ett motstånd mot den dominerade makten och majoritetssamhället. Motståndet tar sig flertalet uttryck och medvetna om vilken kontext de verkar i, balanserar de hela tiden mellan hur öppna och aktiva de kan vara utan att hamna i fängelse. Den huvudsakliga skillnaden, som jag ser det, från de här bandens produktion och andra black metal band i Europa är kontexten. Man skulle kunna hävda att banden har anammat ett redan färdigt koncept, ”black metal”, och ersatt kristna symboler med islamiska. Till viss del är detta riktigt. Satan är densamma, en brinnande kyrka har bytts ut mot en moské och sammanhangen symbolerna framstår är mer eller mindre desamma. Vad man däremot missar är den kontext man producerar och verkar i. Utan att göra detta till en komparativ studie om ”kristen” black metal och ”muslimsk” black metal, så borde det inte vara någon nyhet att situationen i exempelvis Norge i början av 1990 talet skiljer sig från den nuvarande i Turkiet. Den norska black metal-scenen drabbades av juridiska konsekvenser först efter mordet och kyrkobränderna. Om man inte hade övergått till att

¹⁸¹ William 2011, s. 99–100.

¹⁸² William 2011, s. 99-102.

¹⁸³ Genom att ”rätt” kläder och symboler kan man, enligt Williams 2011 uppnå subkulturell status. Något jag själv upplevde då mina tröjor alltid inspekterades för att se vilket band jag lyssnade på.

”practice what you preach” så hade scenen med stor sannolikhet kunnat fortsätta utöva sin musik utan att myndigheterna hade brytt sig nämnvärt.¹⁸⁴ Norge och Sverige är idag exempel på länder där anti-kristna band har uppmärksammats i populära sammanhang utanför black metal-scenen.¹⁸⁵ Även om black metal i Norge och Sverige kan klassas som motstånd så är det inte lika tydligt mot vad och vem, som i dagens Turkiet. Konsekvenserna att spela blasfemisk black metal är, bortsett från när det ledde till grov brottslighet, i stort sett obefintliga i Sverige och Norge jämfört med den potentiella risk det medför i Turkiet. Det är innehållet (islam) kombinerat med kontexten (blasfemisk och Turkiet) som gör det till ett brännande ämne.

4.9 Återknytning till frågeställningarna och slutdiskussion

Det kan nu vara lägligt att påminna om och knyta an till de frågeställningar jag inlett med och vars mål jag hade att besvara. Svaret på den första frågeställningen, kopplad till när turkiska black metal-band började inkorporera islamiska symboler och referenser i sitt material, pekar på att detta är ett någorlunda nytt fenomen. Trenden går att spåra till 2007 även om majoriteten av materialet har producerats 2011–2014. Förutom att vara ett nytt fenomen så är det dessutom ett lokalt fenomen då inget av de material jag hittat från andra städer än Istanbul gjorde bruk av islamiska referenser i sina texter och omslag. De ord och symboler man använder sig av (kopplat till frågeställning nummer två) är i huvudsak välkända, som *moské*, *Muhammad*, *minaret*, *Kaba* osv. Det beror bland annat på att de på så vis skall vara enkelt avkodade för muslimer med syfte att provocera. Det är i huvudsak blasfemiska, våldsamma och anti-islamiska sammanhang symbolerna förekommer (frågeställning nummer tre) och det sker i en kontext där Turkiet det senaste decenniet har genomgått en grad av islamisering av den politiska och sociala sfären och där det material banden producerar har potential att leda till fängelse. Man gör detta (fråga nummer fyra) av flertalet anledningar. Islam identifieras i första hand med förtryck och muslimer betraktas som intoleranta och våldsamma personer. Alevier, sufis och föräldrarnas ”sekulära religiositet” inkluderas inte i förtrycket som man anser ha förvärrats och blivit mer påtagligt sedan AKP tillträdde makten, vilka man betitlar ”islamisk fascism”. Texterna, bilderna och musiken blir i sammanhanget ett verktyg för att aktivt visa sitt motstånd till islam, samtidigt som det ger ett utrymme att uttrycka känslor och

¹⁸⁴ Hjelm & Khan-Harris & LeVine 2013.

¹⁸⁵ Det norska black metal bandet Dimmu Borgir var exempelvis med i tv-programmet Skavlan i Norge och det svenska bandet Watain spelade på 2014 års upplaga av Malmöfestivalen.
<http://malmofestivalen.se/program/event/2327>; <https://www.youtube.com/watch?v=hrc2OvxFmfw>.

idéer vilka upplevs som omöjliga i andra miljöer. De anti-islamiska symbolerna är även kopplade till en större diskussion om black metal där man, medveten om genrens anti-religiösa estetik, anser att anti-islamiska bilder och texter är en förutsättning för att kunna betitla sig själv ”black metal” och för att erhålla kredibilitet från den internationella black metal-scenen. Att ”endast” vara anti-kristen i Turkiet räcker inte då man anser att det inte har samma potential att provocera. Andra black metal-band inkluderas och exkluderas av mina informanter beroende på om de är öppet anti-islamiska eller inte.

Att subkulturer utgör en alternativ identitet och därmed ett motstånd mot hegemoni är etablerat sen tidigare. Vad jag argumenterar för är att islam spelar en central roll för mina informanternas konstruktion av sin identitet, vilket formuleras som ett motstånd till islam. Det är i sin tur kopplat till den kontext man verkar i och eftersom de potentiella riskerna av att producera anti-religiöst (anti-islamiskt) material är större, i Turkiet än exempelvis Sverige, kan det förklara varför de tillskriver materialet så stor betydelse. Det är även kontext, snarare än musiken i sig, jag menar är den största skillnaden gentemot annan black metal. I egenskap av ett transnationellt kulturuttryck så finns det ett antal ”spelregler” man anser sig behöva förhålla sig till. Dessa har dock uppstått i en annan kontext än den man själv verkar i och när man sedan anammar de gränsdragningarna som exempelvis de norska banden har gjort, och applicerar det i Turkiet, får det andra konsekvenser. Riskerna är större och det medför att motståndet tar sig olika uttryck och är en nödvändighet för att klara sig. Konsekvenserna av det kan bara framtiden utvisa men jag uppmanar framtida forskning att fortsätta studera de band som är aktiva, hur deras produktion utvecklas, vilka konsekvenserna blir och ifall yngre och nyare band tänjer på gränserna ytterligare i hur öppet man deklarerar sitt motstånd. Jeremy Wallach och Alexandra Levine har gjort en lista över vad som kännetecknar en scen och dess utveckling där en av punkterna är att yngre band utmanar de gränser tidigare band har satt upp.¹⁸⁶ Om deras teori stämmer borde det betyda att vi inom ett decennium (förutsatt att scenen får utvecklas ”ostört”), har band som eventuellt använder starkare visuella uttryck och tar större risker för att upplevas som mer provocativa än sina föregångare. I kombination med Turkiets nuvarande politiska inriktning är det något vi bör ha ett intresse av att följa.

¹⁸⁶ Wallach & Levine 2013.

Referenslista

Litteratur

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter 2011 (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.
- Arnold, Denis 1983. "Tritone", i *The New Oxford Companion to Music*, Vol. 1: A-J. Oxford: Oxford University Press.
- Asad, Talal 2012. "The Idea of an Anthropology of Islam", i Kreinath, Jens (red.), *The Anthropology of Islam Reader*. New York: Routledge.
- Ayhan Kaya 2014. "Islamisation of Turkey Under the AKP Rule: Empowering Family, Faith and Charity", i *South European Society and Politics*, vol. 20(1). New York: Routledge.
- Bayer, Gerd 2009 (red.). *Heavy Metal Music in Britain*. Burlington: Ashgate.
- Burgess, G. Robert 1991. *In the Field: An Introduction to Field Research*. New York: Routledge.
- Gardet, L & Wensinck, A.J 2012 (online). "Iblīs", i *Encyclopedia of Islam*, second edition. Leiden: Brill.
- Cook, David B 2012 (online). "Dajjal", i *Encyclopedia of Islam*, third edition. Leiden: Brill.
- Goode, Erich & Ben-Yehuda, Nachman 1994. *Moral Panics: The Social Construction of Deviance*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Granholm, Kennet 2011. "Sons of Northern Darkness: Heathen Influences in Black Metal and Neofolk Music", i *Numen*, vol. 58(4), p. 514–544. Leiden: Brill.
- Hall, Stuart 1997 (red.). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE.
- Hammoudi, Abdellah 2006. *A Season in Mecca: Narrative of a Pilgrimage*. Cambridge: Polity.
- Harvey, Graham 2003. "Guesthood as Ethical Decolonising Research Method", i *Numen*, vol. 50(2) p. 125-146. Leiden: Brill.
- Hecker, Pierre 2012. *Turkish Metal: Music, Meaning, and Morality in a Muslim Society*. Burlington: Ashgate.
- Hjelm, Titus & Khan-Harris, Keith & LeVine, Mark 2013 (red.). *Heavy Metal: Controversies and Countercultures*. Sheffield: Equinox Publishing.

- Hjärpe, Jan 1992. *Islam: Lära och Livsmönster*, tredje editionen. Malmö: Nordsteds.
- Kreinath, Jens 2012 (red.). *The Anthropology of Islam Reader*. New York: Routledge.
- Kuppens, An & Pol, van der Frank 2014. “‘True’ Black Metal: The Construction of Authenticity by Dutch Black Metal Fans”, i *Communications*, vol. 39(2) p. 151-167. Berlin: The European Journal Of Communication Research.
- Kuru, T. Ahmet & Stepan, Alfred 2012 (red.). *Democracy, Islam & Secularism in Turkey*. New York: Columbia University Press.
- Kvale, Steinar & Brinkmann Svend 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lagendijk, Joost 2012. “Turkey’s Accession to the European Union and the Role of the Justice and Development Party”, i Kuru, T. Ahmet & Spehan, Alfred (red.), *Democracy, Islam & Secularism in Turkey*. New York: Columbia University Press.
- Leeuwen Van, Theo 2005. *Introducing Social Semiotics*. New York: Routledge.
- LeVine, Mark 2008. *Heavy Metal Islam: Rock, Resistance, and the Struggle for the Soul of Islam*. New York: Three Rivers Press.
- Lewis, R. James 2001. *Satanism Today: an Encyclopedia of Religion, Folklore, and Popular Culture*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Moynihan, Michael & Soderlind, Didrik 2003. *Lord of Chaos: The Bloody Rise of the Satanic Metal Underground*, second edition. New York: Feral House.
- Olson, Hedge Benjamin 2013. “Voices of our Blood: National Socialist Discourses in Black Metal”, i Hjelm & Kahn-Harris & LeVine (red.), *Heavy Metal: Controversies and Counterculture*. Sheffield: Equinox Publishing.
- Otterbeck, Jonas & Hallin, Peter 2010. *Samtidsislam: unga muslimer i Malmö och Köpenhamn*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Otterbeck, Jonas 2011. ”Blasfemi som problem för mänskliga rättigheter”, i Andersson & Modée 2011 (red.), *Mänskliga rättigheter och religion*. Malmö: Liber.
- O’Reilly, Karen 2012. *Ethnographic Methods*, andra editionen. London: Taylor & Francis.
- Patel, Runa & Davidson, Bo 2003 (red.). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 3 upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Patterson, Dayal 2013. *Black Metal: Evolution of the Cult*. New York: Feral House.
- Phillipov, Michelle 2011. “Extreme Music for Extreme People?”, i *Popular Music History*, vol.6. p. 150–163. Sheffield: Equinox Publishing.

- Purcell, J. Nathalie 2003. *Death Metal Music: The Passion and Politics of a Subculture*. North Carolina: McFarland & Company.
- Vikør, S. Knut 2012. *Between God and the Sultan: A History of Islamic Law*. London: Hurst.
- Waksman, Steve 2009. *This ain't the Summer of Love: Conflict and Crossover in Heavy Metal and Punk*. Berkley: University of California Press.
- Wallach, Jeremy & Levine, Alexandra 2013. "I Want you to Support Local Metal: A Theory of Metal Scene Formation", i Hjelm, Titus & Khan-Harris, Keith & LeVine, Mark (red.), *Heavy Metal: Controversies and Countercultures*. Sheffield: Equinox Publishing.
- Walser, Robert 2014. *Running with the Devil: Power, Gender, and Madness in Heavy Metal Music*. Middletown: Wesleyan University Press.
- Weinstien, Deena 2000. *Heavy Metal: the Music and its Culture*. Massachusetts: Da Capo Press.
- Wensink, AJ & Jomier, J & Lewis, B 2012 (online). "Hadjdj", i *Encyclopedia of Islam*, second edition. Leiden: Brill.
- Williams, J. Patrick 2011. *Subcultural Theory: Traditions and Concepts*. Cambridge: Polity.

Elektroniska resurser och internetlänkar

- *Al-Jazeera* 2014-12/30. "Turkish Journalist Arrested for Critical Tweet". via <http://stream.aljazeera.com/story/201412301205-0024458> - besökt 5/3-2015.
- Amnesty International Report 2014/15. *The State of the World's Human Rights*. via <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2015/en/> - besökt 5/3-2015.
- Bradshaw, Peter 2012-9/17. "Innocence of Muslims: A Dark Demonstration of the Power of Film", *The Guardian*. via <http://www.theguardian.com/film/filmblog/2012/sep/17/innocence-of-muslims-demonstration-film> - besökt 5/3-2015.
- *Freedom House* 2013. "Freedom on the Net: Turkey". via <https://www.freedomhouse.org/report/freedom-net/2013/turkey#.VPjJakI7QyJ> - besökt 5/3-2015.
- *The Guardian* 2014-11/24. "Recep Tayyip Erdoğan: 'women not equal to men' ". via <http://www.theguardian.com/world/2014/nov/24/turkeys-president-recep-tayyip-erdogan-women-not-equal-men> - besökt 5/3-2015.

- Hafiz, Yasmine 2014-7/1. "Reported ISIS Member Says they Will Destroy the Kaaba in Mecca, 'Kill Those Who Worship Stones' ". *Huffington Post*. via http://www.huffingtonpost.com/2014/07/01/isis-destroy-kaaba-mecca_n_5547635.html - besökt 5/3-2015.
- Harrod, Andrew 2012-9/19. "Turkey PM Pushes International Blasphemy Laws", *Frontpage Mag*. via <http://www.frontpagemag.com/2012/andrew-harrod/turkey-pm-pushes-international-blasphemy-laws/> - besökt 5/3-2015.
- Hartmann, "Gruhamed" Graham 2014-10/6. "Behemoth Concert Cancelled while Picketers Protest Polish Tour". *Loudwire*. via <http://loudwire.com/behemoth-concert-cancelled-picketers-protest-polish-tour/> - besökt 5/3-2015.
- *Hurriyet Daily News* 2008. "Turkey Commemorates 15th Anniversary of Sivas Massacre". via <http://www.hurriyet.com.tr/english/domestic/9331717.asp> - besökt 5/3-2015.
- *Hurriyet Daily News* 2013-9/20. "Turkish Pianist Fazıl Say Sentenced to 10 Months in Prison for Blasphemy in Retrial". via <http://www.hurriyetdailynews.com/turkish-pianist-fazil-say-sentenced-to-10-months-in-prison-for-blasphemy-in-retrial.aspx?PageID=238&NID=54824&NewsCatID=341> - besökt 5/3-2015.
- *Legislate Online*, "Turkey Criminal Code". via <http://legislationline.org/documents/action/popup/id/6872/preview> - besökt 5/3-2015.
- Letsch, Constanze 2014-5/29. "A Year After the Protests, Gezi Park Nurtures the Seeds of a New Turkey", *The Guardian*. via <http://www.theguardian.com/world/2014/may/29/gezi-park-year-after-protests-seeds-new-turkey> - besökt 5/3-2015.
- Paul, Amanda & Seyrek, Murat Demir 2014, "Freedom of Religion in Turkey - The Alevi Issue", *European Policy Center*. via http://www.epc.eu/pub_details.php?pub_id=4093 - besökt 5/3-2015.
- Popp, Maximilian & Schmitt Mirjam 2013-6/17. "'Hateful' Speech in Istanbul: Erdogan Throws Fuel on Flames", *Speigel*. via <http://www.spiegel.de/international/world/turkey-protests-erdogan-agitates-conflict-in-istanbul-a-906118.html> - besökt 5/3-2015.
- *Plattform24* 2014. "The Situation for Freedom of Expression Worsened...". via <http://plattform24.org/en/articles/179/-the-situation-for-freedom-of-expression-worsened---> - besökt 5/3-2015.
- Saymaz, İsmail 2014-11/6. "Turkish Student Handed Five Months in Jail for 'F*** your religion' Graffiti", *Hurriyet Daily News*. via <http://www.hurriyetdailynews.com/turkish-student-handed-five-months-in-jail-for-f-your-religion-graffiti.aspx?pageID=238&nID=73955&NewsCatID=339> - besökt 5/3-2015.

- Sobti, Kaur Navjot 2010-3/10. "BEHEMOTH'S Frontman Formally Charged for Bible Destruction", *Metalinjection*. via <http://www.metalinjection.net/geodissonance/behemoths-frontman-formally-charged-bible-destruction> - besökt 5/3-2015.
- *Svenska Kyrkan*, sökord: "Isebel". via <http://www.svenskakyrkan.se/Admin/Sve/Moduler/Sökning/Content%20Pages/Sökresultat.aspx?searchInputQuery=isebel&searchInputParish=&searchInputCounty=&MaxRequests=8&WebId=0> - besökt 5/3-2015.
- *Today's Zaman* 2013-5/22. "Turkish Court Hands Down Prison Sentence to Armenian Journalist over Blasphemy". via http://www.todayszaman.com/latest-news_turkish-court-hands-down-prison-sentence-to-armenian-journalist-over-blasphemy_316174.html - besökt 5/3-2015.
- *Today's Zaman* 2014-6/4. "CHP Demands Proof Protesters Drank in Mosque, Beat Headscarved Woman". via <http://mobile.todayszaman.com/news-349591-chp-demands-proof-protesters-drank-in-mosque-beat-headscarved-woman.html> - besökt 5/3-2015.
- <http://www.metal-archives.com> - besökt 5/3-2015.
- <http://www.gravplass.org> - besökt 5/3-2015.
- <http://www.morbidzine.com/> - besökt 5/3-2015.
- <http://www.arsfunerisrecordsshop.com> - besökt 5/3-2015.
- <http://www.deadbangers.com> - besökt 5/3-2015.
- <http://grahorde.bandcamp.com> - besökt 5/3-2015.
- <http://www.chrismoyen.com> - besökt 5/3-2015.
- <http://churchofsatan.com> - besökt 5/3-2015.

Diskografi

Turkiskt material

- Black Omen 2012. *Psytanalysis*, Independent
- Deggial 2007. *TKM Deathsqquad*, Final Blasphemy Records
- Deggial 2010. *Upon the Path of Damnation*, Demented Omen of Masochism
- Deggial 2013. *Confronted With Deggial's Wrath*, Ars Funebri Records
- Gargoyle 2006. *March of the Heroes*, Atlantis Müzik
- Godslaying Hellblast 2007. *TKM Deathsqquad*, Final Blasphemy Records
- Godslaying Hellblast 2009. *From the Deepest Devilish Pits*, Legion Of Death Records
- Godslaying Hellblast 2011. *Pictavian Kara Metal*, Armée De La Mort Records
- Godslaying Hellblast 2011. *Bestial Laceration Of Angelcunts*, Hate & Murder Production
- Hellsodomy 2014. *Masochistic Molestation*, Deadbangers
- Impuration 2012. *Sanctities We Raped*, Gravplass
- Infected 1999. *Breathless Kiss On The Lips Of Melancholia*, Zihni Müzik
- Moribund Oblivion 2005. *Machine Brain*, Atlantis Müzik
- Moribund Oblivion 2006. *Time To Face*, Atlantis Müzik
- Moribund Oblivion 2008. *K.I.N/Killer Is Nowhere*, Block Action Music
- Moribund Oblivion 2013. *Manevi*, Dust on the Tracks Records
- Obscure 2007. *Shedded Blood*, Hammer Müzik
- Ominous Grief 2007. *Nothing In Remembrance*, Kastenfaal Records
- Raven Woods 2006. *... and emotions are spilled*, Atlantis Müzik
- Sabhankra 2006. *Powercraft*, Atlantis Müzik
- Sagaris 2006. *Raising The Oldest*, POEM Production
- Sarinvomit 2013. *Declaring the Supreme Profanity*, Headsplit Records
- Sarinvomit 2015. *Baphopanzer Of The Demoniactal Brigade*, Seven Gates Of Hell Records
- The Exile 2006. *Exile Is Eternal*, Atlantis Müzik
- Valefor 2012. *Hidden In The Arms Of Death*, Independent
- Witchtrap 1997. *Witching Black*, Hammer Müzik

Övrigt material

- Behemoth 2010. *Evangelica Heretica*, Nuclear Blast
- Behemoth 2006. *Demonica*, Regain Records
- Gorgoroth 1996. *Anthichrist* , Malicious Records
- Grá 2010. *Helfärd EP*, SonicDeath Armageddon Records
- Marduk 1999. *Panzer Division*, Regain Records
- Infernal War 2008. *Redesekraton*, Agonia Records
- Venom 1981. *Welcome to Hell*, Neat Records

Bilaga 1

Interview guide for BM in Istanbul.

Personal information.

Age, work, education, occupation?

Black Metal

Music – “discovered” black metal? – when, how? Meaning of BM, a purpose?

Inspiration? – Norway? Other bands in Turkey/Istanbul? “first wave in Istanbul”?

Why black metal? – why do you play BM? What is it that you like, and why? Relation to other genres, deathmetal ect, elitism in BM. Schooled or self-learned musician?

BM in relation to the rest of society – what is its function/purpose in society at large and what function? Satanists accusations? – what do you think about them? A lot of people would find BM offensive, is it a purpose, and what purpose and why? What is it that is offensive? BM as a sort of identity? An alternative to the rest of society? Family think off you playing BM? Afraid of violence from the rest of society (historic violence has occurred? Community feeling - "black circle"? Where is the limit? What would you not do (example adds in newspapers, burning Quran ect)

BM symbolism – Clothes? Inverted crosses? Corpsepaint? Are you using symbols for effect? What symbols are used – why?

Lyrics – how important are the lyrics? Reflect your own views? – why? or “genre” writing? What do you mean when you write “insert example”? Earlier band like Witchtrap was not openly anti-religious in their lyrics, why is that do you think? Blasphemy laws in Turkey, Have BM in Istanbul and Turkey changed? How? Why?

Family, religion and religiosity

Childhood, - religio? Secular? What do your family think of BM? Sufism? Alaviet?

Prayer? – if yes, then when? Religious holidays – celebrated? Religions role in sociality? – problematic? Personal religion?- critical to the “establishment” but not religion in its self?

Religious but not Muslim?- heathen religion? Visiting the mosque?- when and why? AKP – what do you think about them?

Bilaga 2

Utdrag ur Turkiets strafflagstiftning. Engelsk översättning är granskad och kontrollerad av den turkiska statsvetaren Umut Ozkirimli.

Provoking people to be rancorous and hostile

ARTICLE 216-

(1) Any person who openly provokes a group of people belonging to different social class, religion, race, sect, or coming from another origin, to be rancorous or hostile against another group, is punished with imprisonment from one year to three years in case of such act causes risk from the aspect of public safety.

(2) Any person who openly humiliates another person just because he belongs to different social class, religion, race, sect, or comes from another origin, is punished with imprisonment from six months to one year.

(3) Any person who openly disrespects the religious belief of group is punished with imprisonment from six months to one year if such act causes potential risk for public peace.